

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 291 (3423) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Kedvezően haladnak Mannstein tábornagy Kievtől nyugatra indított ellentámadásai

Péntek délután bevonultak a német csapatok Zsitomirba. Miért mondott le Summer Welles?

Szamosz szigetén partraszálltak a németek

A keleti harteret hónapok óta jellemző helyzetben az utóbbi napokban mélyreható változás állott be. A Kievtől kiinduló orosz ék a Korosztény—Zsitomir—Bardicev vonalon fejtett ki igen erős nyomást: Mindenáron dél felé akart törni, hogy elvágja az egész német déli szárny utánpótlási vonalait Kazatin és Vinnyica felől. Ha sikerült volna a Szovjet terve, úgy a németek kénytelenek lettek volna harc nélkül feladni a Cserkasz—Krivoy Rog közötti igen erős védelmi vonalat. A német hadvezetőség azonban villámgyors akcióval keresztelte az elgondolást. Mannstein tábornagy páncélos erőinek ellentámadása a rossz időjárás ellenére is nagy kezdeti sikereket ért el, pénteken pedig az oldalbatámadott orosz éket sikerült kiszorítani Zsitomirból. Az ék így feljebb toltódott észak felé Korosztény város felé és visszavonulásra kényszerült Kiev irányában. Szmolenszktől nyugatra a Szmolenszk—Orsa—Vityebszk háromszögben meg-megújuló rohamokat intéz a Szovjet, a németek azonban szilárdan kitartanak. Igen heves harcok dúlnak Gomelől nyugatra Rjessica város birtokáért, amely a Dnyeperen való átjutást biztosítaná a támadó oroszoknak. A Krími félszigeten még mindig a perikopi földszorosban áll a küzdelem.

Olaszországban egy hete „vihar előtti csend” ül. Az angolszászok erőik át-csoportosításával vannak elfoglalva, a németek pedig védelmi állásaikat erősítik.

Diplomáciai vonalon igen nagy érdeklődésre tarthat számot a svájci Volkrecht című szociáldemokrata lap híradása Badoglio tábornagy lemondásáról. Ugy látszik nem vált be Badoglio elgondolása a hivatalnok-kormány kinevezésével. Sforza gróf és Croce professzor, valamint a körülöttük csoportosult hat demokrata párt ellenakciójával nehéz megbirkózni. Ha Badoglio nem sikerül maradásra bírni, úgy III. Viktor Emánuel helyzete is erősen megínyog. Badoglio ugyanis azt a nézetet vallotta, hogy csak akkor dönthetnek az egész olasz népet érintő kérdésekben, ha majd ismét egyesül az egész olasz nemzet.

A török főváros politikai élete igen élénk volt a köztársasági néppárt frakciója és a párt ügynevezett független csoportjainak tanácskozása előtt. A tárgyalások a késő éjszakai órákig tartottak. A parlament előtt nagy tömeg várta a hivatalos közlemény kiadását. Közvetlen volt ugyanis, hogy Eden Kairóban Törökország hadbalépésének

lehetőségét vetette fel. Az ülés az eddigi nemhadviselő irány fenntartása mellett döntött.

Finnországi sajtóhangok erősen elítélik az amerikai ügyvivő visszahívását. Kiemelik, hogy ezt a lépést az Egyesült Államok valószínűleg Szovjet nyomásra

tette, de ugyanakkor figyelmeztetik az angolszászokat, hogy az amerikai ügyvivő távozása folytán megszakad az utolsó összekötő fonal Finnország és a szövetségesek között. Így nem érhetik el a finnek kikapcsolását a háborúból. B. S.

Washington szerint Németország nem gondol fegyverletételre

A Pesti írja: Zürichi jelentés szerint Mannstein tábornagy csapatainak Kievtől nyugatra indított ellentámadásai, a tartósan rossz időjárás ellenére is kedvezően haladnak. Pénteken reggel a páncélosok Zsitomirtól délkeletre az eddigieknél is hevesebb támadást intéztek a szovjet vonalának kiegyki-ugró része ele. A délnyugati irányban végrehajtott támadással sikerült több fontos szovjetállást elfoglalni. Pénteken kora délután vonultak be a német csapatok Zsitomirba.

Zürichből jelentik, hogy a Dodekanezosz utolsó angol kézben lévő szigete Szamosz. Pénteken délelőtt itt is partraszálltak az első német egységek. Bár a helyőrség ellenáll, londoni jelentések már elkészítik a közvéleményt arra, hogy légítámogatás nélkül igen nehéz a helyzet.

Genfből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Morgenthau kincstári kancellár veszélyes álmoknak minősítette azokat a reménykedéseket, melyek közeli békekötés lehetőségén alapulnak. Nem kis dolog elérni azt — mondotta — hogy az ellenség feltétel nélküli megadja magát. Washingtoni tájékoztató kö-

rökben meggyőződhetett róla, hogy ott egyáltalában nincsenek azon a nézeten, hogy Németország fegyverletételre gondolna.

Stockholmból jelentik: (MTI) Lindg-bury Shmith, ismert amerikai közíró, Hull nyilatkozatáról megállapítja, hogy az amerikai politika többé nem

gondolkozik a keresztes háborúknak abban a szellemében, amely kifejezésre jutott az Atlanti Tengeri Egyezményben, hanem óvatosabb politikára tért át. Ennek a változásnak a jele Summer Welles lemondása. Az angolszász hatalmak nem mondanak le a háboru után gyarmataikról, a szovjet pedig fenntartja igényeit a balj államokra, Besszarábiára, Kelet-Lengyelországra és Finnország egy részére.

FIGYELEMREMELTŐAN ÜTŐKÉPES A NÉMET TENGERALATTJÁRÓ FLOTTILA

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Francis Low, az Egyesült Államok ellentengernagya és a tengeralattjáró különítmény helyettes főnöke — a brit hírszolgálat washingtoni jelentése szerint — azt monddta, hogy a németek ezemmelláhatóan mindig „farkasfalka” taktikát követnek a tengeralattjárókkal való támadásokban, a németek nagyszámú búvárhajóval rendelkeznek és tengeralattjáró flottillájuk „figyelemremel-tőan ütőképes” úgyhogy a tengeralattjáró háború helyzete lényegében véve nem változott.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Algiri angol rádiójele-mentés szerint a diésidens francia bizottság elfogadta a libanoni ügyek gyors megoldására vonatkozóan előterjesztett Catroux-féle javaslatokat.

SULYOS HARCOK FOLYNAK A JANGCE KÖZÉPSŐ RÉSZÉN

Amszterdamból jelentik: (MTI) A brit hírszolgálat kairói jelentése szerint Faruk király állapota javult.

Csungkingből jelentik: (B. T.) Hivatalos jelentés szerint a Jangce középső részén sulyos harcok folynak. A nyugati harctéren a japánok igyekeznek átkelni a Salvan folyón.

Két hónapi törzsfizetést és családi pótlékot kapnak karácsonyi segélyként a város tisztviselői

Egymillió 202 ezer pengő a város második pótköltségvetése

Nagyvárad, nov. 20. A városi törvényhatósági bizottság ma délelőtt 11 órai kezdettel kisgyűlést tartott, amelyen a főispán betegsége miatt dr. Soós István polgármester elnökölt.

Napirend előtt a polgármester üdvözölte Rozsly István tanácsnokot, aki, mint újonnan megválasztott kisgyűlési tag első ízben vett részt az ülésen. Rozsly István köszönetet mondott az üdvözölő szavakért.

Ezután először az önálló kisgyűlési ügyeket tárgyalták le, amelynek során az EMGE, az OMTK és az Országos Közegészségügyi Intézet területkérését tárgyalták.

Ezután a közgyűlést előkészítő ügyek következtek.

Gyapay László helyettes polgármester ismertette a városi háztartás második pótköltségvetésének tervezetét. Ezerint a második pótköltségvetés vég-

összege 1 millió 202.334 pengőt tesz ki. Az első pótköltségvetéssel együtt a város költségvetése 10 millió 724.155 pengőre emelkedett, ami az eredeti költségvetésnek 40 százalékkal való növekedését jelenti.

A kisgyűlés tárgyalta ezután a tisztviselők és azon állandó jellegű városi és üzemi alkalmazottak karácsonyi segélyének ügyét, akik legalább november elseje óta vannak alkalmazásban. A belügyminiszter hozzájárult ahhoz, hogy a város ezeknek kéthónapi törzsfizetést és kéthónapi családi pótlékot utaljon ki karácsonyi segély címén. Ez a segély a városi tisztviselőknél 383.932 pengőt, a közüzemi alkalmazottaknál pedig 222.480 pengőt tesz ki. Materni Imre nyugalmazott evangélikus esperes és Schöffert Béla apostoli kormányzó helynök felvetették a gondolatot, hogy nem volna-e helyes ezt a karácsonyi

segélyt a progresszivitás szempontjainak figyelembevételével kiutalni, természetesen a végösszeg érintetlenül hagyásával, tekintettel arra, hogy a kisebb fizetésűeknek kétszázalékos nagyobb szükségük van erre a rendkívüli segélyre. A polgármester válaszában arra mutatott rá, hogy a szociális szempontok a családi pótléknál és egyéb juttatásoknál is érvényesülnek. A kisgyűlés ezután elfogadta az eredeti javaslatot.

Végül határozott a kisgyűlés a városi villamos határozati igazgatóságának javaslat tárgyában, amelyben újabb villamosmegállóhelyek megezüntetését kéri. A polgármester közölte, hogy ez üzemeny megalkarítása céljából szükséges ezt a célt a város rövidesen egyéb radikális intézkedésekkel is szolgáltni fogja. A javaslatot a városrendezési bizottságban fogják előbb letárgyalni.

Zsindely Ferenc miniszter beszéde a kereskedelem és közlekedés kérdéseiről

Zsindely Ferenc kereskedelem és közlekedési miniszter a közlekedési kérdések tárgyalásával kezdte beszédét. Bejelentette, hogy a tárcát érintő átmenetgazdálkodási munkaterv elkészült, amely a közlekedési ágazatok vonalán jelentős munkaalkalmat biztosít. A munkaterv szerint a különböző közlekedési ágazatok fejlesztése akként történik, hogy azok egymást kiegészítve, a számukra legmegfelelőbb munkaterületen szolgálják az ország gazdaságának érdekeit.

Az útügyi feladatok három csoportba oszthatók: 1. az úthálózat kifogástalan állapotban való fenntartása, 2. korszerű igényeknek megfelelő utak építése és 3. bekötőutak építésének támogatása.

Fő feladat az utak leromlásának rendszeres fenntartási munkával való megelőzése mert a késedelmes, vagy elmulasztott javítás következtében a javítási mun-

ka költsége hatványozottan emelkedik.

Az 1944-ik évben útépitésekre biztosított hitelből előreláthatóan 82,4 kilométer út fog megépülni. A múltban megkezdett és befejezést nyert útépitések közül a legjelentősebb útépités a kárpátaljai útépités és a ferihegyi új közforgalmi repülőtérhez vezető út.

A törvényhatóságok gondoskodnak a közgazdasági, közegészségügyi és szociális szempontból fontos bekötőutak építéséről.

A községi közmunkaszolgáltatás terén nyújtott kedvezmények az 1260—1943. M. E. számú rendelet értelmében megszüntek. Ennek az a következménye, hogy a törvényhatóságok útalapjai bevételében előreláthatóan többlet jelentkezik, amelyet a közutak fenntartására és építésére fordítanak és így a múlttal szemben nagyobb összeg áll a feuti célra rendelkezésre.

A kereskedő tevékenységét anyag-gazdálkodási, áruelosztási és ár-szabályozási rendelkezések korlátozzák.

A közellátással kapcsolatos kereskedelmi feladatok szabályozása és ellenőrzése a közellátásügyi miniszter felügyelete alá tartozik, így ezen a téren csak általános kereskedelempolitikai szempontok érvényesítésére van módja.

Az áruhiány, az áremelkedés és a fekete piac miatt a kereskedelmet szokták okolni, holott ezeknek a jelensé-

Mozi műsora:

APOLÓ: Sziámi macska,
BELVÁROSI: Münchhausen,
CASINO: A négyarcu asszony,
KORONA: Lidércfény.

geknek a kereskedelem nem oka, sőt maga is ezek miatt szenved a legtöbbször.

Aegális és komoly kereskedelem a feketepiacról mindig távol tartotta magát, az ilyen üzelmek az iparjogosítványhoz jutni nem tudó bujkáló elemek magartására vezethető vissza.

Zsindely Ferenc miniszter nagy tetszéssel fogadott beszéde után a ház a kereskedelmi tárca költségvetését általánosságban és részleteiben elfogadta.

Fontos ügyeket tárgyalt a Biharmegyei Gazdasági Lótenyésztési Szakosztálya

Biharvámegyei Gazdasági Egyesület Lótenyésztési Szakosztálya folyó hó 16-án tartotta meg választmányi gyűlését a Magyar Házban, amelyen Nádányi Pál elnöke alatt szép számban vettek részt a megye lótenyésztő gazdái. Gyűlésen való részvételről kimentette magát: vitéz Szuha Ferenc ezredes, a déli kerület mentőleparancsnoka, amit a választmányi gyűlés sajnálattal vett tudomásul.

A választmányi gyűlés tárgya: a csikótelepek megbeszélése volt. Elnök bejelenté, hogy több irányban folytat tárgyalások csikótelepek létesítésére egyes zsidóbirtokokra is jelentett be a Szakosztály igényt, de ezek eddig nem vezettek eredményre. Elnök személyesen tárgyalt a nagylétei Legelő Társulat vezetőségével, amellyel előzetes megállapodást kötött s ennek elfogadásáról a legelőbirtokosság már is értesítette az elnökséget.

A nagylétei legelő eddig is működött s most ezt a megállapodások értelmében ezt a meglévő legelőt bővíti ki a Legelő Társulat nagyobb területű kifutó bekerlátozásával és megfelelő külső legelő átengedésével. E területen 150—200 darab csikót lehet elhelyezni téli és nyári tartásra. Ez csak a kezdet, mert a törzskönyvezett kancák csikó részére ennek a területnek a többszörösére van szüksége. Választmány megbízást adott az igazgatónak, hogy nézzen meg minél több megfelelő területet, hogy ezeken a szükségletnek megfelelő legelőt biztosítani lehessen a megye növendék csikói számára.

Választmányi tagok szintén vállalták a legelők keresését s ha egyelőre csak a nyári legelőt lehet is biztosítani, a választmány ezt kívánatosnak tartja. A nagylétei homoki legelő mellett kívánatosnak tartja a választmány kemény talajú bíró mezejeit és előnyben is részesít dombos vidéki helyen lévő legelőt, ahol a csikók edzése sokkal jobban kereshető, mint a sík talajon. A létei legelő szerződésének végleges leköltésére bizottságot küldött ki a választmány és azt a nagylétei Legelő Társulattal rövid időn belül megkötik s így ez már is biztosítottnak tekinthető. A Legelő Társulat téli és nyári tartásra vállalja el a csikókat napi 2 kg. abrak és a szükséghez képest megfelelő szénas takarmány adagolásával. A legelőtel-

díj évenként lesz megállapítva. Az idei bér 600 pengőbe állapított meg csikónként, melynek egy részét a földművelésügyi kormány vállalja magára. A szerződés megkötése után az eddig jelentkezett gazdákat azonnal értesíti az igazgatóság, a legelőtelés kezdetéről és feltételeiről. Szakosztályi igazgató bejelenté, hogy a megyében megkezdődnek a kancapárosítások és csikó törzskönyvezések éspedig: Derecskén: november 23-án, ide a derecskei járás területén élő kancsa tulajdonosok hozzák fel törzskönyvezéssel és előjegyzéssel kancáikat és csikóikat, melyek közül a megfelelő csikók lefognak helyezettetni. Szakosztály felhívja a gazdákat figyelmét, hogy minden a kancára és csikóra vonatkozó iratot: piros könyv, származási levél, fedeztetési jegy, hozzák magukkal s a fedeztetési jegyen ne mulasszák el a községi előjáróság által igazoltatni a csikó születését. A párosítás és a csikó helyeztetés Nagylétein november 24 és 25-én, Székelyhidon: november 26, 27-én, Ermi-hályfalván november 30 és december 1-én, Margittán: december 2 és 3-án, Pocsajon: december 4-én, Szalárdon: december 7-én, Nagyzelezőn 9 és 10-én, Cséffán 11-én, Mezőtelegden: 14-én és Biharpusókibén december 15 és 16-án lesz megtartva. A megye többi járásában előreláthatólag január hónapban lesznek megtartva a párosítások és csikó helyeztetések. Erről a Szakosztály igazgatósága külön levelezőlapokon értesíti a gazdákat és kancsa tulajdonosokat s ugyancsak értesít arról, hogy újabb rendelkezések értelmében a költségek részletes megtérítésére minden kancsa után 2 P. párosítási díj és minden csikó helyeztetése után szintén 2 P. fizetendő.

Szakosztályi igazgató jelenté meg, hogy a tervbeveti patkolási tanfolyamokat lehetőleg január hó folyamán fogja megrendezni és a jelentkezéshez mertén esetleg vidéki központban is rendez tanfolyamot a nagyváradi után. A Szakosztályi választmányi gyűlés örömmel vette tudomásul a bejelentéseket, s köszönetét fejezi ki az elnökségnek a lótenyésztés fellendítése érdekében tett munkájáért.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Két híd épül Nagyvárad közelében

A hidépítésekről szólva a miniszter megemlítette, hogy az óbudai Dunahíd alapépítményi munkái előreláthatóan befejezést nyernek.

A budapest—kolozsvári főközlekedési úton Nagyvárad közelében egy új híd, a nagyváradi nagyszalontai úton egy vasbetonhíd készül.

Több hidépítésre is sor kerül. Mind az územény, mind a gumellátás terén nagy hiány mutatkozik.

Főtörkvés az, hogy a katonai, közellátási szükségletek kielégítését biztosítsák. A polgári gépjárművek részére biztosított motorko mennyiséget ez év tavaszán — a háború kitörése óta hatodikban — csökkentették, mégpedig 20 százalékkal.

Az idegenforgalmi beruházások főleg a keletmagyarországi és erdélyi országúton történtek. Máramaroszigeten és Csikseredán szállodák létesültek, Hargita-fürdőn sportszálló építése indult meg. A Hargitán a radnai havasokban és Borsafüreden épült és épülő menedékházakat anyagilag támogatják. Az ifjuság és a szerényebb jövedelmű közönség elhelyezése érdekében jelentősebb forgalmi gócpontjainkban és városainkban 60—100 személyes diákturistaszállók létesültek; a diákszállók az ország területén eddig több mint 1000 ágyat biztosítanak.

Az államvasutak kiadásai a nyugellátással együtt 858,5 millió bevételű 1.073,3 millió pengőt tesznek ki. Beruházásokra 273,2 millió pengő van előirányozva, — végeredményben a hiány tehát 58,4 millió pengő. A beruházások összegét járművekre, műhely- és vontatási berendezésekre, új vonalak építésére, felépítmények megerősítésére, biztosítási berendezésekre stb. fordítják.

A MAV személyzete 6399 fővel 57.013-ra emelkedett.

A személyvonatok napi teljesítménye a nyár folyamán 91.000 kilométerre. Az árudíjszabás ez év július 1-től átlagosan 25 százalékkal emelkedett.

de a szociális és gazdasági szempontból jelentős cikkek díjtételei változatlanok maradtak.

A posta jövő évi bevételei 373,8 millió, kiadásai 328,9 millió pengővel vannak előirányozva, a felesleg tehát 44,9 millió pengő. A postaszemélyzet létszáma 1939-től 1942-ig 59 százalékkal, a forgalom pedig ugyanezen idő alatt 150 százalékkal emelkedett. A folyó költségvetési évben az előző évihez képest továbbhi mintegy 20-os a forgalomemelkedés, ezért a személyzet létszámát a jövő évre 1100 fővel emelte.

A forgalom nagyemlévű emelkedése szükségessé teszi a hivatalok korszerűsítését.

A helyközi távbeszélő vonalak tehermentesítése céljából a táviró-összeköttetéseket szaporították. A távbeszélő fejlesztésének erős akadály a nyersanyaghiány.

A postai alkalmazottak szociális helyzetének javítása céljából 12 millió pengő van engedélyezve az alkalmazottak közszükségleti cikkekkel való ellátására.

A gyermeknevelési pótlékot fokozatosan kiterjesztették: jelenleg 8400 gyermek részesül pótlékban évi 6,3 millió pengő összegben. — A volt Schwarzer szanatórium lesz az önálló postás-kórház, amelynek átalakítási munkálatai a jövő évben befejeződnek.

Zsindely Ferenc kereskedelem és közlekedési miniszter ezután a kereskedelem feladatainak vizolására tért át. Rámutatott arra hogy a háború következtében a kereskedelemnek is rendkívüli feladatokat kell megoldania.

Prima kivitelű arany és króm svájci órák

ÁCS TIBOR

Nagy választékban valódi és hamis ekszerek.

Nagyvárad, Széchyenyi tér 6. szám.

Alkalmi és ünnepi ajándéktárgyak!

Ekszer- és órajavítások!

Órások karácsonyi ajándékvásár!

Zsitomirt visszafoglalták és az ott előretört szovjet erőket bekerítették a németek

Nagyobb fontosságot kell tulajdonítani a keleti arcvonalon megindult ellentámadásoknak. Újabb aegai-tengeri szigeteket foglaltak el a németek

Berlin. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelent: A keleti arcvonal déli szakaszán folyó német ellentámadások során, pénteken a német csapatok visszafoglalták Zsitomir városát.

Berlin. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelent: Az Interinf jelent: Zsitomir visszafoglalásakor azok a német csapatok, amelyek az ittálló szovjet erőket körülzárták, hatalmas mennyiségű különféle fegyvert zsákmányoltak, különösen sok páncélost és nehéz támadó fegyvert. A foglyok száma is jelentékeny és még nem tekinthető át.

Berlin. (MTI.) Német katonai körök a hadihelyzetről szóló összefoglalóban rámutatnak arra, hogy Zsitomir, Korosztény és Szmolenszk városok térségében van a harcok súlypontja. Szmolenszktől nyugatra az oroszok úgyszólván szünet nélkül támadnak, de a német vonal áttörése nem sikerül. Zsitomir és Korosztény térségében a német ellentámadásoknak nagyobb fontosságot kell tulajdonítani. Ellentámadások folynak Rjecsica vidékén is, mely Gomeltől 50 kilométernyire nyugatra még mindig német kézen van. Itt az orosz támadásokat nagy német ellentámadások váltották fel.

Az olasz határon nem történt említésre méltó esemény. Az Aegai tengeren könnyű német tengerészeti haderők csütörtökön előretörték a Lerosztól északnyugatra és nyugatra fekvő Litzos, Patmosz és Nikéria szigetek ellen. E szigeteket Badoglio-párti olasz kato-

időre nem állhat fenn. Mialatt az ellenséget sok körülmény arra kényszeríti, hogy a gyermekek és az öregek harcbanvételével érjenek el eredményeket, a német hadvezetőség ember- és anyag-tartalékainak óvatos felhasználásával bizonyossá teheti az útát a végső győzelem felé.

Stockholm. (MTI.) Az Evening Star katonai munkatársa, mint Londonból jelentik, azt írja, hogy Szamosz szigete rövidesen elesik. Ezt a szigetet még nehezebb tartani, mint Leroszt, mondja az angol újságíró.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelent: Harc nélkül letették a fegyvert a Badoglio csapatok azon a négy aegai-tengeri szigeten, amelyeket a német csa-

patok pénteken megszállottak. A német tengeri erők és partraszállási csapatok sikeresen folytatták a Dodekaneszos megtisztítását. E hadműveletek során a német csapatokhoz átváltott Badoglio-párti tiszték olyan anyagot bocsátottak a német vezetés rendelkezésére, amely értékes felvilágosítást nyújt az Aegai-tenger vidékén tett brit intézkedésekről és az itteni brit szándékokról.

Angol-amerikai repülőgépek ötven gyújtóbombát dobtak egy svéd városra

Stockholm. (Bud. Tud.) A Svenska Dagbladet jelent, hogy ismeretlen repülőgépről Lund városra ötven gyújtóbombát dobtak. Károk keletkeztek a pályaudvaron és néhány más épületben.

Stockholm. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelent: Az Aftonbladet írja, hogy

Svédország tiltakozik Lund bombázása miatt. Most már teljesen világos, hogy a repülőgép angol-amerikai volt, nem tudják azonban, hogy angol vagy amerikai állományba tartozott-e, mert ennek bizonyos jelentősége lehet. Időközben megállapították, hogy a Lundra ledobott gyújtóbombák angol eredetűek.

Stockholm. (MTI.) Csütörtökön délután Örebro város repülőterén, Stockholmtól 150 kilométernyire nyugatra, három Liberator repülőgép szállott le. A gépek Norvégia irányából jöttek. A repülőgépek egyikére az egyik svéd város felett rálóttek. A három repülőgép személyzetét: amerikaiakat, kanadaikat és hollandokat internálták. Az egyik repülőgépet személyzete fel akarta gyújtani, de megakadályozták. A repülők kijelentették, hogy azt hitték Dánia felett vannak.

Sanghai. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelent: Japán csapatok Hupei tartományban kemény harcok árán elfoglalták Csingsin és Liaien városát a Li folyó mellett, — jelenti a Central Press egy középkinai japán támaszpontból. A jelentés megjegyzi, hogy a két város elfoglalásával japán kézre jutott a csungkinginaiaknak a Li folyó mentén húzódo védelmi vonala. Csungkingi jelentésekből kitűnik, hogy az ottani katonai tájékoztató elismerte a két helység elfoglalását.

Törökország a nemhadviselő magatartás mellett döntött

Tiltakoznak a balti államok a szovjet bekebelezés ellen

Ankarából jelentik: (MTI) Miután a Törökországban levő egyetlen politikai párt, a köztársasági néppárt, valamint a parlamentáris vitarendszer kedvéért a köztársasági párt által kijelölt független csoport is egyhanguan jóváhagyta a kormány külpolitikáját, a hetek óta tartó háborús felfogás megszűnt. A pártterkezetlen igen alapos vitában megvizsgálták a háborubálepést és végül a hadbalépés mellett szőtt képviselők is teljesen csatlakoztak a kormány állásfoglalásához, úgy, hogy a pártterkezetlen is a fennálló szerződéses ígéretekben leszögezett nem hadviselés mellett kötött ki. A volt miniszterelnökök a legnagyobb elismerésüket fejezték ki Menemendzsoznak

előterjesztett a háborubálepés, vagy pedig tráciai fontos pontok átengedése, esetleg más hadászati előnyök nyújtása ügyében. Miután meggyőződött róla, hogy az angol-török szövetség szerződés kereteinek továbbra is megfelel a nem hadviselő magatartás. Törökország kitarított mellette. Törökország természetesen ezután is a legéberbb figyelemmel kíséri a nemzetközi helyzet fejlődését és a háboru, amely a Dodekaneszos szigeteknél most is folyik, szintén érdeklődéssel tölti el. Fegyveres erejének készenlétben tartásával minden pillanatban kész az ország érdekeinek legalkalmasabb politikát követni.

kifejezésre juttatta a polgárság egyöntetű elszántságát, hogy védekezik a betörés ellen.

Helsinki. (MTI.) A külpolitikai kérdésekben rendszerint jól értesült egyik vidéki lap a helsinki amerikai ügyvivő küszöbönálló elutasásával kapcsolatban emlékeztet arra, hogy a hírek szerint Oroszország nemrég erős nyomást gyakorolt az Egyesült Államokra, annak érdekében, hogy Washington vonja vissza helsinki diplomáciai képviselőjét. A finnországi lap ezzel kapcsolatban megállapítja, hogyha az Egyesült Államok Finnországot ki akarják vonni a háborúból, erre a diplomáciai kapcsolatok megszakítása a lehető legalkalmasabb eszköz lenne. Ez egyet jelentene ugyanis Finnországnak teljes elszigetelődésével és olyan helyzetbe sodorná a finneket, amely Amerika és Anglia szempontjából a legkevésbé sem lesz kívánatos. Moszkva javaslatai távolról sem szolgálják azokat a törekvéseket, amelyek arra irányulnak, hogy Finnország kilépjen a háborúból.

Moszkva és a kisnemzetek békéje

Stockholmból jelentik: (B. T.) A moszkvai rádió csütörtökön az Izvesztija vezércikkét ismerteti, amelyben a lap kifogást emel a londoni sajtó megállapításai ellen, hogy a moszkvai határozat nem jelent mást, mint annyit, hogy a Szovjetunió már nem ellenzi a közép- és kelet-európai államok csoportosulását. A szovjet álláspont elismeri, hogy a kis országok felszabadítása, függetlenségüknek és felségjogaiknak visszaállítása egyike a legfontosabb feladatoknak, a háboru utáni Európa és a tartós béke szempontjából. Azonban mérlegelés tárgyává kell tenni azt a feltételes hírt, amely szerint a nagyhatalmaknak majd az ellenségeskedések befejezése után ezt a békét biztosítani kell a kis nemzetek részére. Eppen ezért a szovjetunió alkalmas időpontban hajlandó ezeket a kérdéseket megtárgyalni.

Dünaburgból jelentik: (MTI) A Német Távírti jelent: Lettgallenben is a legéresebb tiltakozást váltotta ki Sztalinnak az a kijelentése, hogy Lettorszá-

got a Szovjet már bekebelezettnek tekintti. Dünaburgban, Lettgallen fővárosában a lett állam megalapításának évfordulóján a Hősök temetőjében több mint 3000 ember tiltakozott a Szovjet e törekvése ellen. A polgármester a belügyminiszterhez intézett iratában

Badoglio tábornagy benyújtotta lemondását

Halólos ítéletet várnak a fasiszta nagytanács áruló tagjaira

Zürich. (Bud. Tud.) A Volks recht című szociáldemokrata lap jelent, hogy Badoglio tábornagy benyújtotta lemondását. A hírt hivatalosan nem erősítették meg.

Zürich. (MTI.) A köztársasági fasiszta sajtó jelentése szerint a fasiszta nagytanács 19 tagjára, aki július 24-én Mussolini ellen szavazott, halólos ítéletet várnak. A sajtójelentések szerint a 19 vádlott közül 18 északolaszországi fogházakban van, egyedül Grandi grófnak sikerült külföldre menekülnie. A Basler Nachrichten jelentése szerint a fasiszta

sajtó nyilatkozatai némileg ellentétben állanak más tájékoztatásokkal. Az északolaszországi sajtójelentések szerint Alfieri volt berlíni követet szintén tartóztatták. A Basler Nachrichten levezetője úgy értesül, hogy Alfieri egyáltalában nincsen Olaszországban, hanem semleges külföldre menekült és ott gyógyintézetbe vonult. Jól tájékozott

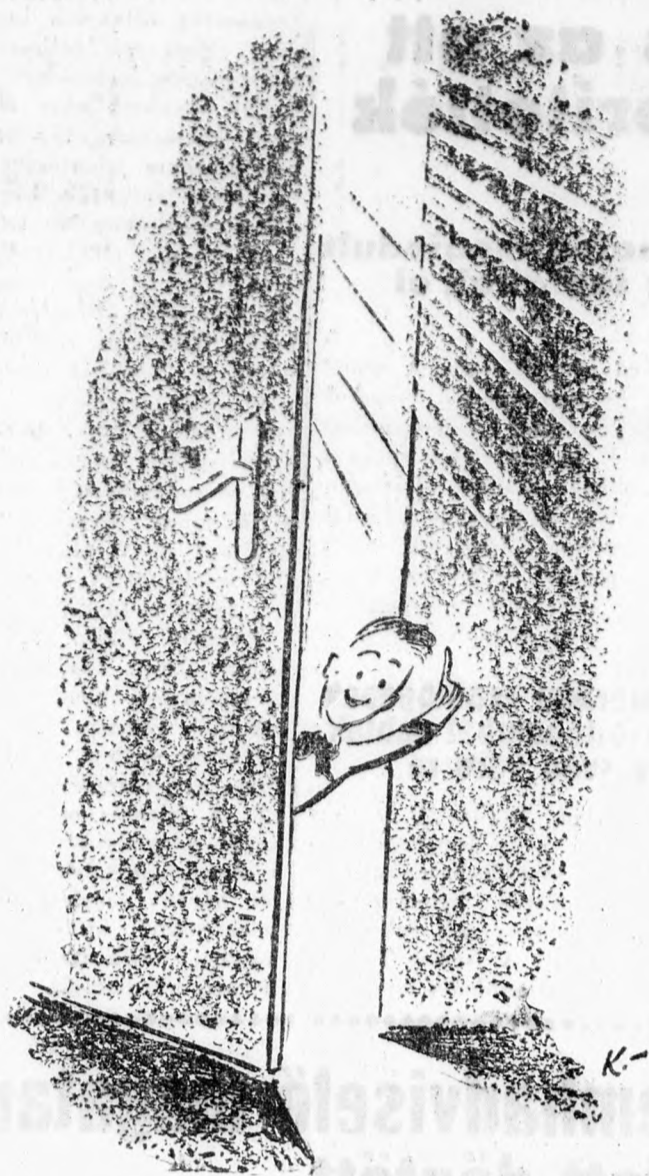

nak védtek, akik fegyverletételre kényszerültek.

A légiháború során a németek Londont, az angolok Berlint támadták.

Szamosz szigete is rövidesen elesik

Berlin. (MTI.) A Német Távírti Iroda jelent: A keleti arcvonalon foglyul ejtett bolsevista katonák között egyre több az ázsiai származású és az európaiak gyakran kisebb számban vannak, mint az ázsiaiak a foglyok között. Ezzel a jelenséggel foglalkozik most a Berliner Börsenzeitung és rámutat arra, hogy a bolsevisták nagy embertartaléka az óriási csapatok kohójában felmorzsolódik. A szovjet az újból visszafoglalt területeken minden 15-60 éves férfit behív és ez a jelenség kézzelfoghatóan bizonyítja, hogy az a tétele, amely szerint az ember- és anyagtömegekben való fölény a döntő jelentőségű, hosszabb

— Anyu, égve felejtetted a villanyt!
— Nem számít, a Tungstam lámpa alig fogyaszt...

olaz körökben kijelentik, hogy De Bono tábornoknak is sikerült elmenekülnie és nem helytálló a letartóztatásáról szóló hír. Egyes helyeken kétségbevonják azt is, hogy Ciano gróf a veronai fogházban van. Ezzel kapcsolatban megerősítik Volpi gróf, Marinelli volt párttitkár és Beralla volt miniszter letartóztatását.

Róma. (MTL.) A NTI. jelenti: A rend és biztonság megővésére megalakították a köztársasági nemzeti gárdát, valamint a köztársasági miliciát. A köztársasági nemzeti gárda parancsnokává Riccio szenátort, a milícia parancsnokát nevezték ki.

Szezonnyitó a Szent József-telepi Kulturházban

Vasárnap délután, pontosan fél 5 órai kezdettel adják elő a Szent József Kulturház műkedvelői Szilgigeti Ede „Cigány” című 3 felvonásos népszínművét. Erre az alkalommal a Kulturház tagjai oly nagy igyekezettel készülnek, és szorgalommal készülnek, hogy a közönségük teljes elismerését kiérdemeljék. Az előadás iránt egyébként oly nagy az érdeklődés, hogy az üllőhelyek nagyrésze már is lefoglalva van.

Vasárnap zárva tartanak a nagyváradai fűszer-, szatócs- és élelmiszerüzletek

Nagyvárad. A Baross Szövetség elnökségének felkérésére az alábbi felhívást közöljük:

Szövetségünkbe tömörült fűszer, élelmiszer és szatócs kereskedők közösen elhatározták, hogy keresztény és magyar emberhez illő módon, vasárnap üzleteiket nem nyitják ki. Erre való tekintettel felhívással fordulunk a vásárló közönséghez, hogy előtte való nap sziveskedjenek szükségleteiket fedezni, nehogy ebből kifolyólag áru nélkül maradjanak. Reméljük, hogy a fogyasztó közönség e nemes elhatározást megértőleg fogadja, mint ahogy a kormánykörök is szívesen látják a vasárnapi munkaszünetet. Igen fontos, hogy a kereskedő réteg is személye, segédei és tanulóival egyetemben felekezeteik szerinti istentiszteleten részt tudjon venni.

Kávéházakban és vendéglőkben kérjük Magyar Lapok-at.

Válasz nélkül hagyták a vármegyei fakereskedők az alispán felhívását

Nagyvárad. Ismeretes az a szigorú intézkedés, amelyet dr. vitéz Nadányi János alispán tett a tűzifa kérdéssel kapcsolatban. Ennek folyamán pár nappal ezelőtt az alispán körrendeletben felhívást intézett a megyei fakereskedőkhöz, arra szólítva fel őket, jelentsék be 48 óra alatt, hogy hol és milyen mennyiségű fát szereztek be, amelyet a szállítási nehézségek miatt nem tudtak a fogyasztó közönség rendelkezésére bocsátani.

Az alispán szándéka az volt, hogy

a tűzifát munkaszolgálatosokkal szállítja a megfelelő vasuti állomásokra és innen aztán könnyebben hozzájutnak az inségekben szenvedő községek és magánosok.

Sajnos, az intézkedésnek nem volt meg a várható eredménye, mert az érdekelt fakereskedők válasza nélkül hagyták a felhívást és a megjelölt 48 óra alatt nem érkezett bejelentés.

Ezek után természetesen, hogy a legérélyesebb rendszabályok fogantatására kerül sor.

Megállapították a nyár- és fűzfácipók páronkénti árát

Tudomására hozom a város közönségének, hogy a m. kir. Kozellátásügyi Minisztérium 59.500-1943-X-3-a. sz. rendeletével a nyárfából vagy fűzfából készített facipók (klumpák) páronkénti árát a következőképpen állapította meg:

A) Laposorú facipók ára:

Az első csoport termelői ár, második nagykereskedői és a harmadik legmagasabb fogyasztói (kiskereskedői) ár:

férfi	4.60 P	5.9 P	5.70 P
női	4.30 P	4.70 P	5.40 P
gyermek	3.90 P	4.30 P	5.— P

B) Hegyesorú (hollandi mintájú) facipók ára:

férfi	5.— P	5.40 P	6.10 P
női	4.70 P	5.10 P	5.80 P
gyermek	4.30 P	4.70 P	5.40 P

A termelői árak minden levonás nélkül, az telephely értendők.

A nagykereskedői árak csupán a ter-

melői árak és a 40 filleres nagykereskedői (szétosztói) jutalékot foglalják magukban. A legmagasabb fogyasztói (kiskereskedői) árak magukban foglalják a nagykereskedői, páronként 40 fillérrel növelt termelői árakat, továbbá a nagykereskedői ár után számított páronként 70 filleres bruttóhasznót, amelyek ellenében az esetleg felmerült távolsági szállítás költségét is a kiskereskedők tartoznak viselni.

A csomagolás, valamint távolsági szállítás esetén a szállítóeszköz (vasút, hajóállomás, posta) való fuvarozás díját a termelők tartoznak viselni.

Amennyiben a megrendelő elő nem írja más szállítóeszköz alkalmazását, a termelő, illetve a nagykereskedő (szétosztó) köteles a legolcsóbb szállítóeszköz alkalmazását venni igénybe.

Nagyvárad, 1943. november 18.

Dr. Soós, s. k., polgármester.

Katonai és polgári ellenőrök figyelik a rendeltetésellenes gépjármű használatot

A nyersanyaggal való takarékoskodás értelmében, igen nagy fontossága van annak, hogy a gépkocsiközlekedésben a visszaélést megakadályozzák. Az ellenőrző szervek általános érélyes ellenőrzése tudja csak megakadályozni, hogy a tilalmi időben „J” betű nélküli gépkocsik közlekedjenek. Lehetséges állapot, hogy az ország fokozott takarékoskodásának, erőfeszítésének és a társadalom komoly áldozatának idején akadjon, aki a gépkocsi-ellenőrök elől ügyesen rejtegeti gépkocsiját, hogy akadjon, aki a tettenérés kellemtelen pillanatában arra hivatkozik, hogy éjnek idején közlekedik kereskedelmi tárgyalást folytat a szórakozóhelyen és akadjon egyáltalában, aki a komoly időkhoz nem méltó viselkedésével kihívja a háború nehézségeinek súlyát kemény akaratú viselő magyar társadalom megbotrányozását.

Illetékes helyen a személygépkocsi rendeletét észszerű használatával, valamint korlátozásával kapcsolatosan kiadott rendelkezések büntető hatálya alá eső cselekményekre vonatkozóan az alábbi tájékoztatást kaptuk:

Akinek gépkocsijáról nyilvánvalóan megállapítható, hogy kirándulásra használja, aki egyedeül vagy társaságban ittás állapotban ül a gépkocsiban, aki mulatóba jár, aki kölcsönadja gépkocsiját vagy kölcsönvet gépkocsin közlekedik, gépkocsijával a telephelyétől számított 75 kilométeren

mul engedély nélkül gépkocsizik, aki (feketés) szerzett územanyaggal jár, nők, akik személyre szóló engedély nélkül viszik a gépkocsit egyedül, vagy társaságban bevásárló körútra, vagy akik bármilyen ürüggyel jogtalanul igénybevesznek bérgepkocsit, ugyszintén, akik kölcsönadják az igazolványt, az orvos, aki személyes kényelmi célra rendel gépkocsit és nem tudja igazolni, hogy beteghez megy, vagy beteg-től jön, vagy a bérgepkocsit betegszállításra használja, tehergépkocsi tulajdonosa, aki olyankor használja gépkocsiját, amikor teherfuvarozásról nyilván szó sem lehet, vagy személyfuvarozásra használja, aki bármilyen fondorlattal vagy személyi tekintélyével üzemi motorköt vesz fel személyi célra gépkocsijába, aki egy ideig való távolléte idejére gépkocsiját átengeri, aki előzetes miniszteri engedély nélkül engedélyes gépkocsiját eladja, vagy gépkocsit vásárol, aki engedéllyel vagy engedély nélkül megvásárolt gépkocsit fondorlatos uton bizonyos ideig a régi tartásengedélyével használ anélkül, hogy saját használatára engedélyt nyert volna, tehát mindaz, aki a gépkocsihasználatát rendeltetékbe utköző módon vagy a háborús idők súlyos erőfeszítéséhez nem méltó magatartással üzi, állásra, hivatalra, foglalkozásra való tekintet nélkül a rendeltetékben biztosított legszigorubb elbírálás alá esik.

NÁPOLY AZ ANGOL-AMERIKAI MEGSZÁLLÁS ALATT

A „Toute la Vie” című folyóirat közli a következő érdekes riportot az angol-amerikai megszállás alá került Nápoly első napjairól.

Oktober elseje, reggeli félnyolc.

Az egész éjszaka nehéz robbanások reszketették meg a várost. Ez azonban már nem volt újdonság, senki sem törődött vele. Volt idő, amikor szennyezés-számba ment egy bomba, ez az idő azonban sajnós, már a nagyon „régmúlt”-ba esült vissza. Naponta egy, két, három légitámadás... ez az idő még jobban emlékeztetben van. Mindennap új romok, mindennap temetések. Azután, szeptember 9-én és utána új hangok váltották fel a bombarobbanások dörögét. Puskaropogás, majdnem minden sarkon géppuskakattogás, tankok duruzsolása, melyek közül egy óra alatt 50-60 is végigrohant az elnéptelenedett utcákon... A német csapatok folytatták hajtóvadászatot az olasz partizánokra, akik Badoglio fegyverezünete óta a kikötői negyedbe vették be magukat és onnan igyekeztek a tegnapi szövetségeseket hátkatámadni. Később, szeptember 18-ika után különös, mindent megremegtető morajok kezdtek elnyomni az utcai harcok zaját. Ágyútűz! De a nápolyiak alig vettek tudomást róla. Már túlságosan hozzászoktak a modern technika gyilkolászerszámainak larmájához. Annál jobban meglepte őket, amint ma, október elsején reggel, semmit sem hallottak. Rejtkehelyekről előhívva csodálkozó szemmel bámultak a tiszta égre. Itt is semmi! Távolabb, Sorrento félszigete fölött sűrű köd terpeszkedett. A tűzérés füstje. A közelben azonban teljes tisztaságban csillogott a Vezuv csúcsa a felkelő nap tüzeiben.

Körülbelül háromnegyed nyolckor egy kisebb csapat ögyeleg a déli külváros utcain. Egyesek hallgatnak, néma figyelemmel akarnak valamit megtudni, mások annál élénkebben tárgyalnak. Hogyan lehetséges, hogy nem lehet többé katonákat látni. Hirtelen egy fiatal gyerkőc rohan feljük.

— Tank! — kiabál már messziről.
— Tank, tank! Hát ez is újság lehet még ma? — válaszolnak többen is bosszankodva.
— De amerikai!
— Ah!

És Nápoly fecsegésre hajló népe nem tudja türtőztetni magát, hogy az esetleges veszéllyel mit sem törődve nyomban oda ne rohanjon, ahol új látványosság ígérkezik. Valóban, amerikai tank. Aknára szaladt, nem tud tovább haladni, legénységének azonban nem történt baja. Egy hosszúra nőtt amerikai katona leveszi sapkáját és fejét vakargatja. Egy másik, még válláig sem ér, hiába keresi az utcasarkon a névtáblát. A sarokházat „elfújta” egy bomba és vele együtt a névtáblát is. A harmadik a sebesült, harkocsi körül tesz-vesz, bár láthatólag maga is tudatában van, hogy mechanikusi tudományának ez alkalommal aligha veheti hasznát. Az összeverődött tömeg közelebb nyomul, de hallgat. Végre is az amerikai mechanikus törli meg a csendet:

— Potton. Potton Tulsából Oklahoma államból.
Igy tudták meg a nápolyiak, hogy az oklahomai Tulsa Potton nevű polgára volt az első a szövetségesek közül, aki az új folyamán kiürített Nápoly körzetére tette lábát.

Délután.

A szövetséges csapatok zöme már a városban van. Egyes csapatrészek már el is hagyták, másook pihenőt tarthatnak. Tiszti csoportok — két amerikai, két angol — járják a várost cédulával a kezükben — szállást keresnek. A valamiképpen még épen maradt szállodák száma azonban nagyon kevés. Nem tesz semmit, kettesével, hármásával szállnak meg egy szobában, nagy megbotránkozására az angoloknak, akik nem szeretik az ilyen vegyes lakást.

Az egyik téren egy „Sammy” gyümölcsöt vásárol egy vándorkereskedőtől. Ez kíváncsian forgatja kezében a fizetés fejében átnyújtott utalványt. Az A. M. G. O. T. utalványa. Látva, hogy az árus nem nagyon akar belenyugodni ebbe a fizetési módba, az amerikai nagy sajnálkozással előhív egy valódi bankjegyet. Egy dollár, száz lírás hivatalos árfolyamon. Az árusnak ez már jobban tetszik.

Valamivel odébb néhány „Tommy” vizsgálódik egy templom romjai körül.
— Németek? — kérdi az egyik egy öreg taliántól, aki megfelelő borra, alóreményében idegenvezetőül ajánlkozik. Az öreg tagadólag int fejével.

— Liberatori, — feleli.
— Germans? — tart ki az angol a kérdés mellett.

Végül a nápolyi is megérti, hogy az angol a németek „munkája” után érdeklődik. Elindul vele, a kikötő irányába. Nem kell sokáig menniük.

— Tedeschi, — szólal meg az öreg nápolyi és kiterjeszti karjait.

A kikötő bizony meglehetősen ezáltalmas állapotban van. Csak romok, mindenütt csak romok, pusztulás. A két móló át van vágva. A rakpartok mellett felhasított gyomru hajók teljessen oldalra dőlve. Közöttük egy nagy hadihajó, valamelyik a „Conte”-k közül és négy kisebb torpedóromboló. Dögölt halak, lehetne mondani. Az egyik

angol elfütytyenti magát elismerése jelül. A németek alapos munkát végeztek.

A Via Roma. Egyike azon kevés számú utcáknak, melyeknek épületei és palotái nem szenvedtek a háborútól. Egy teherautó kanyarodik be és megáll. Fényszórója le van tompítva, mert már itt az elsötétítés ideje. Hangszórás autó. A férfilekosságot felszólítja, hogy még az este jelentkezék az erre a célra felállított irodákban. Feladatuk útépítés lesz. A fizetés az A. M. G. O. T. hivatalos árfolyamon számitott jegyével. A hangszóró ezenkívül az esetleg a városban tartózkodó németek feljelentését kívánja még.

A délután folyamán kétnyelvű hirdetések kerültek a falakra. Az új katonai kormányzat rendeleteinek kihirdetésére ugyanis csak ez az eszköz áll még rendelkezésre. A nápolyi posta romokban hever. Villanyáram nincsen, gáz hasonlóképpen, víz természetesen szintén. Este az angolok egy vidéki nyomdában sokszorosított újságot osztanak ki. Az újság megismétli a napközben kiadott „rendeleteket” és az alig kiáltványt. A szerkesztőség szerencsét kíván a népek „felszabadításához”. Ennek megfelelően az újság címe is: „Nápoly liberata”. Egyébként az újság nyomban bejelenti, hogy ez az első és utolsó száma is: néhány nap múlva új újság jelenik meg, melyet a „felszabadítók” követő fasizmellenes olaszokból alakult szerkesztőség fog összeállítani. Az élelmezés kérdését azonban mindez természetesen nem oldhatja meg. Néhány narancsot ugyan még fel lehet kutatni, de hús nincsen, főzelek nincsen, kenyér nincsen. Nem is esoda. Azelőtt a várostól keletre és délre folytak a harcok, most északon. A környező vidéken minden elpusztult, vagy ha még nem, éppen most van a pusztulási folyamatban. Végül is a megszállók is

Házat, birtokot, szőlőt
e adni, venni
akar, keresse fel
PRÁGER ügynökséget
Teleki-utca 38. szám.

belátják a helyzet tarthatatlanságát és néhány gulyáságyút vonultatnak fel, melyek körül hatalmas sorbanálló tömegek szaladnak össze.

Oktober másodikán, este.
Az angolok egy véletlenül épen maradt moziban előadásokat rendeznek. A belépőjegy két lírába kerül és ezért bárkinek van joga megnézni a British Movietone híradóját és egy propaganda-filmet. Más szórakozási lehetőség természetesen, a mozi látogatottsága tehát meglehetősen nagy. A hiba csak az, hogy az olaszok nem értik az angol nyelvű szöveget. Az igazgató végül is úgy segít a dolgon, hogy egy tolmácsot állít az emelvényre, aki kissé dadogva ugyan, de annál nagyobb hővel igyekszik megfelelni feladatának.

A főhadiszálláson, egy nagy szállodában, katonai tanácskozás. A város több, mint egy millió lakosából csak 600.000 maradt meg, 400.000 egyszerűen eltűnt. Egy szakállas ezredes azon a véleményen van, hogy szabotázs rejtezik a dolog mögött.

— Meglőgtak, — mondja a londoni külvárosok nyelvén, hogy ne kelljen dolgozniuk.

A nézetek azonban megoszlanak és végül is az a felfogás jut uralomra, hogy a 400.000 ember a bombázások és az éhség elől menekült el.

Oktober harmadikán délelőtt.
Néhány vendéglő nagy felénken kinyitott. Csak italokat árusítanak, harapnivalót nem. Áraik egyébként normálisak — az amerikaiaknak, de nem az olaszoknak. Egy üveg „Asti” nyolc dollár — 800 líra. Egy üveg bor négy dollár.
Az utcán egy amerikai katona egy

A környezet mint típusalakító tényező:

A proletár-sorból felszövő gyermek

Írta: Olasz Péter dr.

Környezetét egy szóval lehetne jellemezni: nyomor. Ebből vezethető le az elkeseredettsége, elfásultsága, vagy izzó osztályharc-hangulata, éppúgy, mint az örökletes és környezeti megterheltsége, továbbá a rossz táplálkozás következményei: fáradékonysága (s emiatt figyelemhiánya az iskolában), a testméreteiben (magasságban, súlyban) és a szellemi fejlődésben való elmaradása (a proletár-gyermekek később kezdnek beszélni, mint a többi gyermekek), a pusztító népbetegségekre (a tüdővészre, angolkórre, alkoholizmusra, vérszegénységre) való hajlandósága. Az egészségtelen táplálásokban nem lehet ez másként, hol az éjjeli fekhelyét sokszor többésmagával kell megosztania a gyermeknek és a serdülőnek, ahol a túrhető ruházatok, szükséges tisztálkodás hiányai nagyméretűek. Ilyen környezet szükségképpen kitermeli a korai brutális nemi felvilágosítást, a szexuális elterjedéseket, a szabadszerelmet, a vallástalanságot és a korai bűnözést, amelyre a gyermeknek és serdülőnek a család egyes tolvajlásból, zsebtetsésből, betörésekből, prostitúcióból stb. élő tagjai esábitó példát adnak. A szülők a nyomor hatásaképpen tompa,

energiátlan életet élnek, sőt a fennálló törvényekkel is állandóan összeütköznek. Hogyan tudnának ők másokat (gyermeküket) az élet ingoványából kiragadni. Az apa (ha van munkája), alig van otthon. Ha hazajön, oly fáradt, hogy rögtön aludni tér. A nyomor az anyát is sokszor elszakítja otthonától, vagy ha nem, a háztartás kintzó gondja annyira lefoglalja, hogy nevelésre ideje nincsen. E helyett inkább annyira befogja a házi munkába főképpen leánygyermekét, hogy ezek e miatt nem is mehetnek napoként az iskolába s a leckéik átnevezéséhez vagy az éjszakába nyúló munka, vagy a túlkorai felkelés árán juthatnak csak hozzá. A proletár-gyermekek szívesen jár az iskolába, itt rend, nyugalom, tisztaság, friss hangulat veszi körül. Ez azonban egyben fokozottan szembetűnővé teszi az otthon hiányait s egy oadadó, vonzó tanító, vagy tanítónő akaratlannal el is idegenítheti a proletár-gyermekeket szüleitől, akiknek hiába keresi e kedves vonásokat. Proletár emberpalánta fejlődése átlag esékély. A légvárc álmódosító építésének, az ábrándozó rajongásnak szakasza hiányzik itt, szóval a proletár-gyermekekél kiesik egy fontos lelki fejlődési

szakasz. 15-16 éves korában lelkiifejlődésében úgy-ahogy kész, lényegileg új alig történik már lelkében. Ha sikerül állandó munkaalkalmat találnia, szak-képzettségét tekintve, aránylag talán jó fizetést kap, de az egyhangú robotmunka elfásítja s kedvét szegi. Ezért szüleit éppen csak a koszt pénz befizetésével kártalanítja s a maradék pénzből egy másik életet teremt magának szabad idejében, amelyet, hogy csökkent értékeségű érzéseitől szabaduljon, túllöntudatos fellépéssel, ruhára, mulatozásra való túlköltségekkel tesz kirívóvá. Az utóbbinak mohó biztosítása közben a proletárleányok könnyen válnak a jóljévedelmező prostitúció áldozataivá.

A ritkaságszámba menő anyai jó hatáson kívül, ami megmentheti, az csaknem mindig az iskolabájarás, illetve a vallási alapon álló egyesületi életben való részvétel lehetősége. Ez azonban vagy nem adódik a közelben, vagy ha adódnék is, onnan a proletárfiúság gyakran ki van zárva. Így végeredményben vagy teljesen elzúllik, vagy szélsőséges eszmék és irányzatok elvadulharcosává lesz.

pár selyemhárisnyáért alkudozik. Tíz dollár? Rendben van! A katoná egy esomó AMGOT-bankjegyet húz elő. Az árus inkább dollárt szeretne, de a katoná nem enged.

Október ötödike.

A Pompóji felé vezető út. Egy katonai autó, de luxusautó. Hátra az ülesen egy láthatólag tekintélyes, barnára sült úr, mellette magarangú katonatiszt. A hőségre ellenére mindketten köpenyben. A napbarnított úr Clark tábornok. A kocsit megáll. Egy motorbiciklis katoná kanyarodik oda, akivel az ötödik hadsereg parancsnoka nyomban tárgyalásba bocsátkozik.

— Nem, Mr., — válaszol a kerékpáros. — lehetetlen előbbre jutni. Késleltető áknák, a hid le van rombolva.

Clark társa felé fordul:

— Tehát repülőgépen utazom!

— Azonban minden repülőter el van pusztítva.

— Nem tesz semmit!

Ennek az érdekes beszélgetésnek volt a következménye, hogy a nápolyiak október 5-én félöt óraker legnagyobb meglepetésükre tannai lehetek, mint ezéllott földre a város kellős közepén egy téren egy angol katonai repülőgép és pedig egy veszélyes looping után. A looping egyébként csakugyan veszélyes volt. A tábornoknak ugyan nem történt baja, néhány ott ácsorgó azonban ott hagyta a fogát.

Október hatodika.

Hire fut, hogy Umberto trónörökös és Badoglio kíséretében Victor Emanuel megérkezett Nápolyba. A királyi palotához, adják ki a jelszót a jólétesültek. A jelszó gyűjt és hamarosan nagy tömegek özönlének a királyi palota felé. Ha nincs spagheti, legalább egy kis szórakozás! A királyi palotát a bombázások nem pusztították el teljesen. Az egyik szárnya előtt karabiniéri-őrség. Hiába minden tolatkodó kérdés, az őrség semmiféle válasza sem hajlandó. Az azonban így is biztos, hogy valami történt ott. Angol és amerikai katonai autók érkeznek és csak úgy ütik a tábornokokat.

Ugyanaz a nap, este.

Még mindig nincsen sem gáz, sem áram. A vízszolgáltatás ezzel szemben részben már működik, de még nagyon csak „részben”. Egy mérnök-bizottság majdnem kifogástalanul borotválkozva a kikötői negyed felé igyekszik. A könnyű csapatok egyes kötelékei engedélyt kaptak már a „kimenő” viselésére, a többiek azonban még teljes harci készenlétben vannak.

Ami az ellátást illeti, a lakosság még mindig „saját készleteire” van utalva.

Kenyérgabona visszautalását kérhetik a beszoigáltató gazdák

Tudomására hozom az érdekelteknek, hogy a m. kir. Közlekedésiügyi Miniszter ur 742.700—1943. számú rendeletével engedélyt adott arra, hogy azok a gazdálkodók, akik kenyérgabona beszoigáltatási kötelességük teljesítése miatt háztartásuk egész évi kenyérgabonaszükségletét fedezni nem tudják, a beszoigáltatott kenyérgabonamennyiség erejéig kenyérgabona visszautalását kérhessék.

A kenyérgabona visszautalás iránti kérelmét a közlekedési kormánybiztos urhoz címezve a Közlekedési Hivatalnál kell benyújtani.

Az így kiutalt kenyérgabona bűzagszég számával a kiutalásban részösült gazdálkodók beszoigáltatási kötelességének mértéke növelve lesz.

Dr. Soós s. k. polgármester.

A házasság természetfeletti erejéről tartott előadást P. dr. Kiss Szaléz az A. C. világnézeti előadássorozatában

(Nagyvárad.) Tegnap délután 6 órai kezdettel tartotta meg a Katolikus Akció világnézeti előadássorozatában Kiss Szaléz Ferenc, plébános nagyhatású előadását. Dr. Schriffert Béla apostoli kormányzó helynök üdvözölte az illusztris előadót és utalt arra, hogy az élet útjain biztos eligazítást csak a krisztusi világnézet ad. Krisztus szemével kell néznünk az élet nagy kérdéseit. A Katolikus Akció előadásai ezt a krisztusi szemet adják, megtanítják az embereket, hogy az egyház gondolataival mérjék fel az élet nagy problémáit. Az apostoli kormányzó helynök bevezető szavai után, Wesselényi Gyuláné szavalt a Mecs László „Szabó Pista édesanyja” c. költeményét. A nagy helyesléssel fogadott szavai után, P. Kiss Szaléz, megkezdte előadását a keresztény családról. Először arról szólott, hogy a család Isten szempontjából megszentelt hely, szentség; megszenteli azt, aki felveszi a szentséget. Éppen ezért a házasság nemcsak természetes, hanem természetfeletti erővel is rendelkezik. De a szentségi körülmény meghatározza a férfi és a nő egymás iránti kötelességeit is. A férfi kötelessége feleségével szemben az udvariasság, lovagiasság és hódolat, a nő kötelessége pedig férjével szemben nyitott szív, őszinte lélek és élet. A nőnek ne legyen semmiféle titka férje előtt, ne legyenek külön útjai. Másik nagyon fontos kötelessége az önátadó szeretet és az üdvösség biztosítása. A házastársaknak kölcsönös kötelességei: az életfakasztás, életfejlesztés és a fejlődő élet biztosítása. Nehéz dolgok ezek, de a szentségi valóság kegyelmet, erőt ad hozzá.

A gyermekek feladata a szülők életének megdicsőítése önmaguk életében. A nemzet szempontjából a család a nemzeti és társadalmi élet alapja. Amilyen a család, olyan a nemzet. Majd a magyar család jogairól beszélt. Különösen nagy hatást váltottak ki azon szavai, amikor esetezte, hogy a multban a magyar családoknak ki kellett vándorolniok, de ugyanakkor milliószám szívárogtak, sőt özönlöttek országunkba a magyar fajjal semmi közösségben sem élő emberek. A továbbiakban ismertette a családi élet zuhlésének okait.

A kiváló előadás után Nagy Viola zongorán előadta Liszt Scoladitóját és Dohnányi-Delibel Coppeliját.

Az értékes előadást dr. Schriffert Béla apostoli kormányzó helynök zárta be, végül a közönség elénekelte a Pápai Himnuszt.

Nagyváradra érkezett néhai Tóth István Szent László lovasszobrának gipszmintája

Nagyvárad, november 20. Gróf Széchenyi Miklós püspök még az első világháború előtt elhatározta, hogy Szent László szobra helyett egy, a nagy királyhoz méltó lovasszobrot állíttat. A terv elkészítésével Tóth István neves szobrászművészt bízta meg, aki a másik Szent László szobrot készítette, amely most a Szekesegyház előtt áll. A tervet a meghódolugott püspök elfogadta és meg is alapodott a művészrel olyképpen, hogy előbb elkészíti a szobor szobornak egyharmadrésze kiemelt mintáját, amely után a teljes nagyságu szobor elkészítése már technikai szobrászmesteri munka.

Ez a kisebbített minta is elkészült, de mert időközben kitört a világháború és meghalt gróf Széchenyi Miklós püspök, valamint Tóth István szobrászművész is, így a kész szoborminta Budapesten maradt egy szobrászmester műhelyében. Mostanában meghalt ez a szobrászmester is és intézkedni kellett a szobor sorsa felett.

Néhai Tóth István leánya, dr. Szily Zoltán győri törvényészi etnök felelőse készségesen felajánlta, hogy a szobormintát elszállíttatja a nagyváradj püspökséghez, mely azt rendelté, ki is fizette s ezzel megóvja a pusztulástól édesatyja legkiválóbb alkotását, amelynek megvalósulását a mostoha éons megakadályozta.

A napokban megérkezett a szobor, amelyet a püspökség egyelőre a rezidencia díszterméne tágas előcsarnokában állított fel. Akik eddig láttak, a legnagyobb elragadtatással nyilatkoznak a szoborról s mindendenek az az első gondolata, hogy ez a szobor igazán méltó arra, hogy végleges kivitelben a város díszét és a nagy király méltó emléket képezze.

A lovasszobor 4,20 méter magasra volt tervezve, talapat nélkül, a minta pedig mintegy másfél méter magas. Szent Lászlót díszes sodronypáncél öltözetben ábrázolja, nem ágaskodó és nem álló, hanem ugró lovon, mely

alatt egy letiport pogány harcos fekszik és érdekes megoldással ennek a védekezésül fenntartott pajza viseli a lö suját. A király lábaj megfeszülnek a kengyelben, baljával a kantárt fogja, míg felemelt jobbájában csatabárdját tartja. Előre nézőarca a hermáról ismert és történelmileg is igazolt arc, fején a nyolc keresztel díszített nyitott korona. Minden részlet, a lovas és lofelszerelése történelmileg hiven s a legtokéletesebb művészetrel van kidolgozva.

Ertesztölésünk szerint a püspökség szívesen hozzájárul ahhoz, hogy a város, amely elhatározta Szent László lovasszobrának felállítását, ezt a szobrot készíttesse el, amelynél szebbet, méltóságtejlésebbet és művészeleg értékesebbet semmiféle pályázat sem eredményezhet s amely megvalósítása esetében nemcsak Nagyvárad egyik legszebb ékesége, hanem az ország egyik legjobb szobra lesz.

(Dr. K. J.)

1200 kiló cukor a fekelepiacon

Elnapolták a margittai „cukros ügy” főtárgyalását

Nagyvárad, november 20. Margittán, 1941. év augusztus havában kezdődően Varga István, mint a Hangya Szövetkezet margittai üzletének üzletvezetője Hartstein Sándor margittai üzr. kereskedőnek 10—15 kg-os tételekben utalvány nélkül cukrot szolgáltatott ki, a hatóság által megszabott legnagyobb eladási árat meghaladó áron. Majd Hartstein közvetítésével több ízben adott el Stern Jenő szikvizgyárosnak és másoknak is cukrot ily módon, úgy, hogy az általa jogosulatlanul forgalomba hozott cukor mintegy 1000—1200 kgr-ot tett ki. Mivel e tetteket háború idején, gazdagodási szándékkal, üzletszerűleg követték el, közönségleti cikk jogellenes elvonása, illetve jogtalan forgalombahozatása miatt a kir. ügyészség vádat emelt ellenük.

A vádlottak Varga István Hangya üzletvezető, Hartstein Sándor keres-

kedő, Steinberg Mór napszámos, Weisz Lajos kocsikisérő, Mozes Béla napszámos, Farkas Lajos kereskedő, Jakab József kereskedő, Weisz Imre kereskedő, Heron Dezső gazdálkodó, Stern Jenő szikvizész, Weisz Zoltán kereskedő, Rotechild Fülöp kereskedő, Groez Lajos kereskedő, Breinlich Ferenc kereskedő, Feldmann Samu kereskedő, Rosenbergen Jenő kereskedő, Hartstein Sándorné kereskedő, Weisz Farkas kereskedő, Batori Julianna kereskedő, Valocsih Gábor kiskereskedő, Valocsih Gáborné kereskedő, Záborszky Kálmán kereskedő, Kanász Simon, Doppel David, Friedmann Adolf, Basch Lajos nagyrészen margittai lakosok.

Vádat emelt a kir. ügyészség Friedlander József, Csatári József és Kook Lajos ellen, mert Margittán 1941. év július havában a kenyérlisztet, Henge János és Schechter Eizig ellen, mert a napraforgomág olajat, Frischmann Márton és Schönfeld Emanuel ellen,

mert rizst, háború idején, mint közönségleti cikkekkal jogellenesen kereskedtek és az igénybevétel elői elvontak. Továbbá Szöllősi Jozsefet, Veszta Györgyöt és Fischmann Sámsoni bűnrészességgel, míg dr. Simon Györgyöt jogtalan vásárlással vádolta meg a kir. ügyészség.

A 37 vádlott bűnyügyét pénteken tízenegy óraker kezdte tárgyalni a nagyváradj törvényszék Váradj tanácsa, mint uzsorabíróság. A monstre perben a védelmet két ügyvéd vállalta. A főtárgyalás, bár rövid megszakítással, péntek este fél nyolc óráig húzódot, nem eredményezett ítéletet. A megjelent tízenkilenc vádlott igykezett tagadni bűnösségét, míg a tanúk részben terhelőleg nyilatkoztak. A tanuvallomások után Váradj tanácselnök kihirdette a bíróság határozatát, mely szerint a főtárgyalást 1944. január 17-én elnapolták.

Látogatás néhai Novák Gergely vármegyei táblabíró időcégta kápolna-kriptájánál

ahol búvós kezek befejezték az enyészeti munkáját

Néhai jó Novák Gergely vármegyei táblabíró is másként képzelte el a maga és családja örök nyugodalmát.

Gyönyörű helyet választott ki. Fugyi község határában, fent a hegyoldalon, ahol kiterjedt birtoka volt. Remek kilátás nyílik innen a Körös kanyargó útjára és a völgyre, amely távoli hegyek látomásába vész dél felé. Az ember azt hinné, tiszta élvezet itt még halottnak lenni is.

Nyilván így okoskodott Novák Gergely táblabíró is, amikor 1841-ben kriptá-kápolnát építtetett ide. Rá is íratta, márványtáblára vésvé gondolatát. Ma is olvasható:

„Építtette e kápolnát és sírboltot Sz. Mária tiszteletére NOVÁK GERGELY T. Megyei táblabírája ön s családja hamvainak. Nyugszik első benne neje Bordai Gyertyánffy Katalin.”

Aztán a jómódú, de később előkelőségéből sokat vesztett családnak sok tagja költözött még ide „örök nyugalomra”. Idők folyamán tizennégy ércoporsóra falaztak be egy-egy kriptafülkét s mindegyikén márványtáblára vésett kegyeleles felirással jelölték meg a halott nevét. 1907-ben temetkeztek ide utójára.

A család azóta kihalt vagy elszéledtek a környékről a tagjai s a kápolna magára hagyva küzdött ameddig tudott az idők viszontagságaival. Azaz hogy nem is egészen magára hagyta. Novák Gergely — vagy valamelyik utódja — alapítványt tett s a fagyiváráshelyi katolikus plébániát bízta meg a kápolna gondozásával. Ez az alapítvány azonban az első világháború után majdnem teljesen elértéktelenedett s ekkor kezdődött a szegény kis kápolna életének tragikus korszaka, amely teljes összeomlással, a sírbolt feldúlásával és kifosztásával fejeződött be.

Diákyerek hozták nekem a hirt Ágyáron a közeli szőlőbányai erdőben táboroztak s ahogy a hegyoldalon leereszkedtek a Köröshöz fürödni, útközben rábukkantak a kápolnára és alaposan átvizsgálták minden zegé-zugát. Borzadva beszéltek a látottakat.

A napokban azantán rá magam én is a felfedező útra, Tibi, a hirhozó diákyerek vezetett. Már a hegy lábától jó kilométerre húzódó országútról is lehet látni az összeomlott kápolna fehér falait, amint kivillannak a fák és bokrok gyérült lombjain közül. De elég körülményes innen megközelíteni. Először szántóföldek között, majd a falun keresztül vezet az út, aztán a falu túlsó végén kompon kell átkelni a Körös egy ágán. Odébb már csak kis mezei úton és kacskaringós ösvényeken lehet haladni, végül ezek is elvesznek s tarlókon, gyümölcsösökön és egy kis szőlőkerten vág át az ember, hogy a négy akácjegenyéhez érhesse, amelyek már közvetlen a kápolna előtt állnak őrt.

Se torony, se tető. Pusztán meredeznek a falak. Az ablakokon át az eget látja az ember, a bejáratot pedig még az első kegyeletértékek után befallazták. Rá is írták a vakolatra: „Befalaztatott 1936. nov. 12-én”.

— De ez még mind semmi, — mondja fiatal vezetőm. — Tessék csak a pincebe lejönni.

Friessen bontott rés tátong a sírbolt nyugati falán. Előtte márványtábla hever ez el a felirással:

„Minden boldogságom te voltál és ma minden bánatom te vagy. Itt nyugszik felejthetetlen nőm Trangler Gabriella férjezett Novák Istvánné, meghalt 1890 júni 21-én”.

Nagynehezen behújak a résen, amelyen át gyér viláosság szűrődik a megbolygatott nyugalma halottak birodalmába. Kézilámpát gyújtunk és borzalmas látvány tárul elém. Szanaszéjjel felnyitott ércoporsók hevernek, szétszórt csontokon botorkálok át s egymás mellett, két nyitott koporsóból két halott mered reám. Felsőtestük még majdnem ép: összeszáradtak, mumiaszerűek. Közébb lépek hozzájuk és gömbölyű tárgyba botlik a lábam. Felvezetem: egy gyermekfej. Fiatal vezetőm, aki jól tudja már itt a járást, rávilágít egy márványtáblára, az egyetlenre, amely még a falban maradt: Novák Gabriella, élt hét esztendő. De a tábla mögött a szomszéd üreg felől kibontották a kriptarablók ennek a fülkének az oldalát is, azon át emelték ki a gyermek holttestét. Egy üres koporsóba helyezem a fejet, amelyen még hosszú hajcsomói vannak s a kizilámpa fényénél jól megzemlélem a két csonka mumiát. Az egyik: férfi holttest maradványa. Domború homlok, sötét szemüregek,

félig elenyészett orr s a vicsorgó fogor fölött vörösbarna hajusz-szálak. Ruhájától megfosztották a betörők. Csak a váll alatt maradt a fekete halotti ruhából egy kis erős posztódarab. Tömött, finom kelme, késsel vagdalták le a halotról a fosztogatók. A másik holttestről valószínűnek látszik, hogy női tetem. Talán a Gyertyánffy Katalin, vagy a Trangler Gabriellé. Teljesen ruhátlan s a mellől lefelé már csak csontok láthatók. A gerinccsont a koporsó mellett a földön hever.

A sírbolt északi felére ráoskadt a tetőszerkezet, amely zuhanásában magával rántotta a kápolna padlózatát is. Korhadt gerendák és falomladékok alól nyitott ércoporsók végei nyulnak ki, az egyikben csonthalmaz, a másik teljesen üres. S mindenütt pusztulás, rablás, szörnyű kegyeletértés nyomai.

Mi történt itt? Visszatérőben a faluban szereztem felvilágosítást. Egyik értesülés szerint először a forradalom idejében fosztották ki a sírboltot, mások azonban úgy tudják, hogy csak később, a román megszállás alatt, katonák törtek be először a kápolnába s falusi legények folytatták a fosztogatás művét. Azt mondják a falusiak, hogy soha semmiféle

nyomozás nem volt ebben az ügyben. Az akkori fagyiváráshelyi plébános be is falaztatta a kápolnát, hogy elejét vegye a további kegyeletértéseknek, de tavaly egy vihar beszakította a több, mint százestendő szindelytetőt s azóta megint szabaddá vált az út a sírbolt felé. De ismeretlen tettesek, hogy még jobban megkönnyítsék a bejárást, nemrégiben, — talán egy fél éve sincs annak — rést ütöttek a pince falán s azon át hatolnak be, hogy újból és újból átkutassák, nincs-e még valami elvinni való!

Szörnyű dolgokat mesélnek a falusiak. A tettesek nem elégedtek meg a fosztogatással, hanem mindenféle tréfákat űztek a halottakkal. Ezeknek a tréfáknak ma is lehet néha jeleit találni. Pásztorgyerekek, csavargók, kirándulók kedvükre garázdálkodhatnak itt, senki se akadályozza meg őket.

Vajjon a jelenlegi fagyiváráshelyi plébános, a csendőrség és a közigazgatás nem szerzett ezekről a borzalmakról tudomást?

(j. b.)

Feleségül kért egy ismert nagyváradi úrilányt, aztán 1500 pengőjével eltűnt az ál budapesti orvos Bartók Imre

Nagyvárad, nov. 20. Néhány nappal ezelőtt feltűnt Nagyváradon egy elégséges fiatalember, aki dr. Bartók Imre budapesti orvosnak, a Jávor-utcai idegyógyintézet tulajdonosának mondotta magát. Itt megismerkedett egy ismert úrilánnyal, „szerelem fejlődött ki közöttük”, s a lányt feleségül is kérte. Tegnap a leány a fiatalember társaságában az egyik közhivatalba ment, hogy ott lefizessen 1500 pengőt. Míg a számfeljlesztés történt, a leány — ugyan csak az „orvos” társaságában — átment a közkórházba, hogy beteg barát-nőjét meglátogassa. Magával vitte a pénzt is. Útközben a fiatalember elkérte és zsebre tette a pénzt azzal, hogy a leány esetleg elveszítheti. Amikor a kórházba értek, a fiatalember „egy pillanatra” eltűzött azzal, hogy azonnal visszajön. Azóta nyoma veszett. A leány hozzátartozói telefonáltak a Jávor-utcai szanatóriumba, ahonnan azt a választ kapták, hogy dr. Barta Imre, aki már nem egészen fiatalember s kiváló egyetemi tanár. Nagyváradon van, ahova egy betegre hívására utazott. Nyilván erről tudott a kérdéses fiatalember, — aki még azzal is megjárta az orvost, hogy műszerestékével járt és receptet írt, — s ezt az alkalmat használta fel arra, hogy a hisztériás leányt hálójába vonja. A rendőrség körözést adott ki a fiatalember kézrekerítésére.

Jelentkezzenek a sertés, olajsmagvak és kenyérgabona vásárlására jogosító kereskedők

Felhívom Nagyvárad thj. város területén sertés, takarmánygabona és olajsmag vásárlására jogosított kereskedőket, hogy haladéktalanul jelentkezzenek a Közelmezői Hivatal 6/a. számú szobájában a gazdálkodók által hátralékos zsirbeszolgáltatási kötelezettségük teljesítéséül feljárnak lott terményekről és termelőkről vezetett kimutatás megtekintése végett. Nagyvárad, 1943. november 18.

Dr Soós s. k. polgármester.

Baráti levél Szabó Józsefhez

Komoly ember csak azt írja le, amit bizonyítani is tud, mert ellenkező esetben csak feccsög lesz mindenki előtt. Tehát cikkemet így írtam meg, gondolván, hogy ezzel lezárjuk a nem kívánatos vitát és hozzákezdünk valami értelmes megoldáshoz a Társulat jobb jövője érdekében. Ugy írték, hogy a tarsolyokban még nyilak hevertek s azokat ki kellett lőni. Hosszúra nyult válaszodat igyekszem párral helyrebillenteni, mert ennél sokkal fontosabbnak tartom a Társulat ügyéről néhány szót szólni. Hozzát, mint szíveségből megírt cikked alapos megcáfolását.

Te „kicsinyes hiúság”-nak tartod, ha valaki kötelességet érez magában, hogy művésztársait egy behízárt jogfosztástól megvédje? Nem hálás szerep, azt tudom, de becsületügy.

Azt bizonyára tudod, hogy egy társulatnak csak addig van létjogosultsága, amíg egyetemes célokat szolgál, mert ellenkező esetben önmagát itéli halálra. És ennek a vasszigorú adottságnak még a Képzőművészeti Társulat is alá van vetve. Lásd, ismét egy „merész” megállapítás.

Válaszodban van egy sor: „...hivatottaknak elsősorban magukat érezték...” ezzel Te is beismered, hogy nem egészen önzetlenül gondolt a mai Társulat a szolnoki kiállításra való részvételre. És hogy tovább is igazolj engem, ezt írod: „Igy tehát a kiállítás megrendezésének gondolatával — sajnos — nem az arra hivatott Képzőművészeti Társaság, amely a tagok szét-húzása miatt évek óta működésképtelen, hanem valóban egy „kisdud érdekcsoport” foglalkozott stb.” Ezzel a pársoroddal teljesen igazoltad multheti cikkem minden, az ügy érdekében írt sorát, midőn ezt a többség számára lealázó és kisméltató eljárás jog-

san támadtam. Azért is megtehettem ezt, mert zsebemben a régi tagsági igazolványom, nekem is szívügyem egy tisztult vízeket járó Váradi Társulat.

A szóhuzást emlegeted csak, pedig ennek okát is szóvá kellett volna tenned. Hányszor hangoztassam még, hogy Nagyvárad városának csak egy a fontos: a mai nagyváradi képzőművészet bemutatni, az összes mai váradi képzőművészek arra érdemes munkáival. Ezt az igazságot sem csúrní, sem csavarni nem lehet, senki érdekében.

Igazad van: a Váradon letelepedett tanárok eddig nem adtak életjelt magukról. De csak azért, mert erre lehetőségük nem volt. Kérdezlek: az utóbbi időben Te milyen életjelt adtál magadról? Miket alkottál és hányszor állítottál ki?

Bizonyára elismered, hogy nem az ő hibájuk, hogy eddig nem keresték a közlekedést a mai Társulathoz.

De nem látom szükségét, hogy kedves válaszodra még terjedelmesebben feleljek. Elégedj meg, kérlek, ennyivel.

Ezek után néhány komoly szavam van a mai Társulathoz: a legfontosabbnak tartom a közgyűlés mielőbbi megtartását, még a szolnoki kiállítás előtt, hogy ezzel elejét vegyük a sajnálatosan kirobbant dolgok elfajulásának, amely egyik oldalról sem kívánatos. A további viták már csak a közgyűlés elé valók. Azt hiszem, abban egyetértünk, hogy ebből a dermesztő és káros állapotból meg kell találnunk a kiutat s félretéve minden eddigi megtörtént, vagy vélt sérelmet, együtt dolgozzunk a nagyváradi egyetemes képzőművészetért.

Ebben a reményben vagyok a Te segítségedre mindig kész barátod:

Radányi Károly.

Ingyen telket és korszerű épületeket ajánlott fel a város a műszaki főiskola számára

Kortsmáros László beszéde a kultusztárca költségvetésének tárgyalása során

(Folyt. és vége.)

T. Ház! Meg kell, hogy emlékezzem a polgári iskolákról, amely iskolákról már többször hangzott el a Házban az a megállapítás, hogy ez az iskolánk, egyike a legjobb magyar iskolatípusoknak. A költségvetésből örömmel látom, hogy a Miniszter úr megérdemelt ajándékot nyújt át a polgáriiskolák 75 éves jubileuma alkalmából, ezen iskolák dérek tanári testületének, mert az igazgatók a jövő év januárjától kezdve külön étetésbe kerülnek, és ugyanakkor a VI. fizetési osztályba 10 új igazgatói állás szerveztetett. Az is sokat jelent, hogy az osztályfőnöki díjak a polgáriiskolai tanárok részére is felvették a költségvetésbe. De nagyobb lenne az ajándék, ha nagyobb megbecsülést érdemlő tanárok, illetve igazgatók részére a Miniszter úr megnyitná az "V. fizetési osztályt. Felvetődik most egy kérdés, és ez az, hogy mi lesz azokkal a megbízott igazgatókkal, akik 1—2 évre a felzabálás után a visszatért területekről léptek szolgálatba és kaptak igazgatói megbízást, ezeknél természetesen a törvényes 3 év nem telik le január elsején. Múltánylandónak tartanám ezeknek a megbízott igazgatóknak január 1-én a véglegesítést.

A nagyváradi főiskola

T. Ház! A kultusztárca mult évi költségvetésének vitája során, egy biztató ígéret hangzott el Nagyvárad felé a kultuszminiszter úr részéről, és ez a következő volt: „Tervebevitük, hogy Nagyváradon az ott megszüntetett 150 éves jogakadémia helyett két fakultásos műszaki főiskolát létesítsünk. A műszaki képzésű szakemberekben ugyanis hiány van”. Az Erdélyi Párt és mi nagyváradiak, ezt a kijelentését a Miniszter úrnak igen hálásan és köszönettel vetjük tudomásul, annál lehangolóbban érint bennünket az, hogy erre a főiskolára előirányozva semmit sem találunk a költségvetésben. Nagyvárad város nagy multjához, hagyományaihoz és történelmi szerepéhez mérten igen tiszteltető áldozatot hoz, amikor ingyen telket és korszerű épületeket ajánlott fel a műszaki főiskola céljára, sőt továbbmenve, egyes dologi kiadások fedezését is vállalja. Tudjuk, most nem lehet építkezni, de Nagyváradnak a további felkészülésére *ösztönzést* adna, ha ez a műszaki főiskola a tervekre, az előkészítés belső munkálataira a kormány részéről is szerepelne legalább egy jelképes összeggel a költségvetésben. Ennyit tisztelettel kérem a Kultuszminiszter úr és Pénzügyminiszter úr öcxelenciját, méltóztatásnak ezen jelképes összeget, ha csak egy mód van rá, a költségvetésbe beiktatni.

Köszönet a miniszternek és minisztériumnak

T. Ház! Az idegen uralom Erdélyben az elvétel elvét alkalmazta, állapította meg a megszállás alatt egy neves erdélyi politikuskunk. A magyar kormány ezzel szemben a juttatás, a lelki és anyagi támogatás elvét alkalmazza, amiről minden alkalommal, így most a kultusztárcaánál is meggyőződhetünk. Ezzel kapcsolatban, mielőtt felszólalásomat befejezném, utalni szeretnék a Miniszter úrnak egy nyilatkozatára, amit hivatalbáépée alkalmából minisztériuma

tisztviselői kara előtt mondott. A miniszter úr igen meleg szavakkal emlékezett meg akkor a tanítói és tanári rendről és a nevelői munkát vállaló lelkeskedő papságról, mondván: „A nemzet hálája, köszönete és megbecsülése kísérfje őket hivatásuk teljesítésének nehéz útjain. És arra kérte minisztériumának tisztikarát, hogy a visszatért területek ügyeinek megértő és gyors elintézői legyenek, hogy érezzék a sok megpróbáltatás és szenvedés után visszatért testvéreink szeretetünket és örömeinket, ne csak szavakban, de tettekben is.

A Miniszter úrra azóta is csak forró hálával és szeretettel gondolhat az ország minden tanítója és tanára, de mindannyian is és legyen róla meggyőződve a Miniszter úr, hogy a magyar kultúrának a munkásaiban soha cealódnai nem fog. Ezeknek háláját abban a hazafias és teljes odaadó munkában fogja mindig látni és érezni, ami az ország kulturális nivóját a Miniszter úr által elgondolt magasfokra emeli. Engedje meg kijelentésem, hogy a Kultuszminisztérium minden ügyosztálya, egész tisztikarával együtt, valóban a miniszter úr intenciói szerint intézi el gyorsan és sok jóakarattal a visszatért területek ügyeit. — hiányosnak érezném a felszólalásomat, ha ezért hálás köszönetet nem mondanék.

T. Ház! A történelem sokszor felvette a magyarság előtt létének, vagy nemlétének sorsdöntő kérdését. Erre a nemzet mindig olyan választ adott, amivel igazolta az élethez való jogát. Tisztában vagyunk vele, hogy most is erről van szó, de azzal is tisztában vagyunk, hogy a most folyó gigási küzdelemben a fegyverek mellett döntő szerephez jut a nemzet bátorsága, lelkiereje, józaua-

ga és kitartása is. Nekünk meginganunk a végső küzdelem sikerének a hitében egy pillanatra sem lehet. Mi nem ugorhatunk be suttogásoknak, ijesztgetéseknek, mert ezzel már is az ellenfél oldalára állanánk. *Elutasítunk* tehát magunktól minden gyáva defetizmust. Nekünk biznunk kell a nemzet rendeltetésében és abban a történelmi szerepünkben, amit kiosztott ránk az Ursten és aminek ezer éven át mindig meg is feleltünk.

Hogy a Gondviselés nem hagyott el bennünket, ezt ama bölcs intézkedéseiben érezzük és abban látjuk, hogy rendelt nekünk ezekre a nemzetre ránehezülő nagy időkre is egy Vezért, egy férfit, ami Kormányzó Urunkat, akit nekünk behunytt szemmel, erős szívvel, a lélek minden hitével kell, hogy kövessünk. Mi mindig csak arra mehetünk, amerre Kormányzó Urunk mutatja az irányt! És támogatnunk kell azt az országvezetést, amelynek élén éppen Kormányzó Urunk akaratóból és bizalmából áll helyen emberfeletti munkájával a kormány!

T. Ház! Mi magyarok sokszor visszamegyünk a történelembe, hol tanácsért, hol útmutatásért. *Ma annak az útmutatásnak* vehetjük legtöbb hasznát, amely a XVII. századból a hadvezér és költő, Zrínyi Miklós szavaiból hangzik felénk: „Munka és harc a Hazáért, önként és önzetlenül”.

T. Ház! Miután a magyar ifjúság keresztény szellemű művelődésének feladatait, valamint ennek az ifjúságnak hazafias és vallás-erkölcsi irányítását a legjobb kezekben látom, de egyébként is egyetérték a kormány országépítő, egyenes és magyar politikájával, a kultusztárca költségvetését örömmel szavazom meg és azt elfogadom.

Favásárlók figyelem!

Pótlás a november 22—27-ig kijelölt favásárláshoz

Értesítem a város közönségét, hogy folyó hó 22-től 27-ig terjedő időben pótlólag a következő fetelepeken vehetik át az alant felsorolt utcák fehérszínű faellenőrzési lappal bíró lakosai a 200 kg. tűzifát. Ismételten hangsúlyozom, hogy a 200 kg. fán kívül minden faellenőrzőlap tulajdonos még 50 kg. lignitet, vagy szenet szerzhet be a helybeli szénkereskedőknél.

A zavarok elkerülése végett értesítem mindazon pirossalappal bírókat, hogy faszükségletüket november hóra bármelyik fakereskedőnél beszerezhetik a kereskedő rendelkezésére boesátott 20 százalékos szabadkésletből. Ennek biztosítása végett felhívom az összes fakereskedőket, hogy a szabad 20 százalékos készletből intézetek, intézmények részére csak a Közélelmezési Hivatal külön utalványára adhatnak ki fát, ezenkívül csak piros faellenőrzési lapra adhatnak ki. A 20 százalékból történt kiadás esetén köteles kimutatásba foglalni a piros faellenőrzési lap tulajdonosának nevét, lakását, a faellenőrzési lap

számát, valamint a kiszolgáltott tűzifamennyiséget. Azoknak falapjait, akiknek a falapon megállapított beszerezhető mennyiség kimerült, minden kereskedő köteles a falapot bevonni és a Közélelmezési Hivatalnak beszolgáltatni.

Végül értesítem mindazon fehérszínű faellenőrzési lap tulajdonosait, akik az alant felsorolt utcákban laknak, hogy a most meghirdetett famennyiséget vagy a kijelölt napon vehetik át, vagy legkésőbb folyó hó 27-én, szombaton délután 5 óráig. Ezen határidő után a tűzifamennyiséget a fakereskedő csak váltójegyre szolgáltathatja ki.

Azok, akiknek utcája eddig még nem volt felsorolva tűzifa adásra, a november havi famennyiséget meg fogják kapni folytatólagosan.

Folyó hó 22-én csütörtökön:

Bihar fetelepen: Velencepart 1—17 számig.

Buzner fetelepen: Thököl-út 1—20 házzámig.

Erdélyi Fa- és Szénkereskedelmi:

PÉNZT

JEGYRE?

Igen!

Állami sorsjegyre!

Huzás: December 3-án

Apáti-út.

Heiler József fetelepen: Szeptember 6 utca 102 házzámától végig, Rövid- és Petneházi-tekák.

Folyó hó 23-án, kedden:

Hatvani fetelepen: Velencepart 90—104 házzámig.

Hangya fetelepen: Velencepart 18—41 házzámig.

Dr Grosz fetelepen: Velencepart 42—89 házzámig.

Folyó hó 24-én, szerdán:

Gergely fetelepen: Velencepart 105 házzámától végig, Hlatky Endre-utca.

Pallós fetelepen: Keskeny, Nogal, Szigligeti, Szentpéteri és Polgárórt-utca.

Vitéz Tarr fetelepen: Szeptember 6 utca 1—34 házzámig.

Varga fetelepen Szeptember 6 utca 47 házzám alatt: Szeptember 6 utca 35—101 házzámig.

A faosztás további sorrendjét a helyi lapokban folytatólagosan fogom közölni.

Nagyvárad, 1943. november 20.

Dr Soós s. k. polgármester.

Vasár és ünnepnapokon, valamint nemzeti ünnepeken nem közlekedik a Nagyvárad—Debreceni autóbuzs

Tudomására hozom a város közönségének, hogy a kereskedelem és közlekedésügyi miniszter úr 150.000—1943. X. b. számú rendelete értelmében a Debreceni Helyi Vasút Rt. folyó hó november hó 7-től kezdődőleg további intézkedésig vasár- és ünnepnapokon, valamint a nemzeti ünnepeken helyközi autóbuzsjáratát nem indítja.

Nagyvárad, 1943. november 16.

Dr Gyapay s. k. b. polgármester.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Az irodalom, mely a biztosítással foglalkozik, igen régi forrásokból merít: ez bizonyítja, hogy az ember eszmévilágában régtől fogva fontossággal bír a biztosítás gondolata. Ma már hatalmas intézmények gondoskodnak a biztosítás széleskörű terjesztéséről. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság hazánk legrégebbi biztosító intézete, helybéli: Szent László-tér 2. szám alatti főigazgatóság kézséggel ismereti a biztosítási ágazatokat.

A KATOLIKUS NŐK KÖZÖS SZENT-ALDOZÁSA. A Katolikus Nőszövetség holnapi közgyűlésével kapcsolatban, kéri a Nőszövetség tagjait, hogy reggel 9 órakor vegyenek részt az olasz plébániai templomban szentgyónáson és közös szentáldozáson.

Házasság. Goda László kir. műszaki tanácsos és Mihály Blanka házasságot kötöttek. Minden külön értekezés helyett.

Felolvasó ülés a Szigligeti Társaságban. Második felolvasó ülését tartja kedden, november 2-án délután a városháza dísztermében a Szigligeti Társaság. Ez alkalommal Tabéry Géza, a Társaság alelnöke mond megnyitót, Castanóné Kőszeghy Marienne Nagyvárad művészeiről írott tanulmányával, Diósszilágyi Ibolya verseivel, Hankovits György pedig elbeszéléssel szerepelnek. A belépés díjtalan, csupán önkéntes adományokat kérnek a Társaság céljaira. Erre a felolvasó ülésre ezúton is meghívja Nagyvárad irodalompartoló közönségét a Szigligeti Társaság elnöksége.

Divatoss elegáns vonalú fűző? Csipőszorító? Plasztikus melltartó? Arányos alakot adó formafűző? Princsess? Ha ezekre van szüksége, bizalommal rendeljen

Kováts Sándorné
 specialistánál, valódi, jó anyagból.
 Szent Gellért-u. 10.

Zomborban fogták el a Park szálló betörőit. Nagyvárad, nov. 20. Megirtuk, hogy pár nappal ezelőtt a Park szálloda egyik szobájából két „vendég” fiatalember, kabátja alatt maga köré csavarva, magával vitte a lepedőt és párnahuzatokat. A zombori rendőrség most értesítette a nagyváradit rendőrséget, hogy ott elfogták Rosner Lajos turterbesi szövmestert és Wiederstrull Mihály máramaroseszigeti napezámot, akik több városban, így Zomborban is hasonló lopásokat követtek el.

BUTOROKBÓL ma is nagy választék
 ARTA butorüzlet, Pannónia épület,
 Bethlen István-utca 2.

L. M.-né, Püspökfürdő. Mint édesanyának igaza van. Hiszen minden anyának igaza lehet csak, amikor gyermekét félti. A kérdéses ügyben azonban, s ezért ne tessék megnehezíteni ránk, mi, férfiak, más állásponton vagyunk. Nemcsak azért, mert magunk is végimentünk ugyanolyan kisdíák-korunkban ugyanazon lelkén s hogy mennyire igazuk volt nevelőinknek, csak akkor éreztük át, amikor legszenvedőbb férfiúi kötelességünket teljesítettük „valahol a Donnán”. Amikor embertelen hideg ellenére is sok-sok kilométert kellett megtenni, amikor az ellenségén kívül nemcsak a viszontagságok ellen, hanem saját gyengeségeink ellen is harcolni kellett, mert az életéről volt szó. Aki nem bírta, az elvesztett. Akkor ébredtünk tudatára, hogy a test és lélek edzését nem lehet elég korán megkezdeni. Különben is a magyar ifjúság nevelése ma olyan kézben van, amely egyedül a nemzet jövőjét tekinti, ezt bírálni pedig kisebb furcsa lenne, mert véleményünk szerint nem tudjuk eléggé dicsérni. Ami a saát illeti a tornatanár nyakán, érthető. A tanár ugyanis vezényel vagy ellenőriz, tehát nem igen mozog. Aki pedig végzi a gyakorlatokat, tessék elhinni, nem fázik. Véleményünk szerint a spártai nevelés a legkövetesebb, s erre a mai háboruban igen kézzelfogható bizonyítékkal szolgáltak a németek, de még az oroszok is. Reggelként a nagyváradit Körösparton végig végzik a kis diákok társaik vezényelével a reggeli csuklót. Igen jó érzés látni a friss levegőn kipirult arcu ifjakat. Minden szeretetünk az övék és minden reményiségünk ök. Az anyai szeretetnek és féltésnek azonban — de csak annak — igaza van... Egyébként az ebben a tárgyban érkezett leveleket szakembernek adjuk át elbírálás végett.

Közgyűlést tart a Katolikus Nőszövetség

Nagyvárad, november 20. **Vasárnap, november 21-én, délután 6 órai kezdettel a premontrei gimnázium dísztermében közgyűlést tart a Katolikus Nőszövetség központjához csatlakozott összes nagyváradit asszony- és leányegyesület.**

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

- Szózat.
- Üdvözlő beszéd, mondja Czifra Berta
- Jelentések.
- Felhasználások.
- Nagy Miklós: Falusi köszöntés, szavalja Szakáts Bercl.

Ipari tanfolyamok

Az Ipari Tanfolyamok Országos Vezetősége a folyó iskolai évre az alant felsorolt képesítéséhez kötött tanfolyamok megindítását engedélyezte:

1. Villamosipari előkészítő tanfolyam, tandíj 68 pengő.
2. Villamos gépkezelő tanfolyam, tandíj 79 pengő.
3. Villamos szerelő tanfolyam, tandíj 98 pengő.
4. Gázmotor kezelő tanfolyam, tandíj 51 pengő.
5. Gőzkazán fűtő tanfolyam, tandíj 41 pengő.
6. Lokomobil gépkezelői tanfolyam, tandíj 44 pengő.
7. Stabil gépkezelő tanfolyam, tandíj 63 pengő.
8. Cséplő és vetőmag tisztító tan-

BUTORT színeset MEZEI-től

Háló, kombinált és előszobák.
 Szabadság-utca 12. (Szacs-vay-utca 48.)

Konyha új donságok

Az egyházzenei MOTU PROPRIO 40 éves jubileuma. Az Országos Magyar Cecilia Egyesület és az Okleveles Egyház Karnagyok Egyesülete 1943. november 22-én, hétfőn díszes ünnepséggel üli meg X. Pius pápa MOTU PROPRIO jának 40 éves jubileumát. Az ünnepi szentmisét Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás mondja, a Zeneművészeti Főiskola nagytermében este háromnegyed 7 órakor tartandó ünnepségen pedig Szvoy Lajos székesfehérvári püspök mond ünnepi beszédet.

Háromhónapos menyasszony- és fiatalasszony képző tanfolyam nyílik a velencei kulturházban a népművelés keretében november 25-én. Minden leányt és fiatalasszonyt szeretettel vár a tanfolyam vezetősége. Bővebb ismeretelésére viszatérünk.

Kéthetes Vöröskereszt-ápolónői tanfolyam. A Vöröskereszt kéthetes ápolónői tanfolyamot indít. Az ezen résztvevni óhajtok, akik négy polgári végzettséggel rendelkeznek, mielőbb jelentkezzenek a Vöröskereszt irodájában, Szaniszló-utca 14.

Halottak emléke. A nagyváradit evangélikusok templomában (Gróf Csáky-u. 26) vasárnap, november 21-én tartják a halottak emlékeztetőt, mikor is Isten igéjében keresnek a hűvek megnyugvást, megvigasztalást. Az egyház elnöksége e kegyeletes alkalomra ezúton is felhívja a hűvek figyelmét.

SZÍNHÁZ

Színházi iroda közleményei
Fekete Péter minden este

Fekete Péterről, az idény legnagyobb operett-sikeréről beszél az egész város, mely gyönyörű kiállításban, briliáns szereposztásban kerül színre minden este háromnegyed 7 órakor a színházban. Főszereplők: Göndör Klári, Kemény Gizzi, Szógi Arany, Szabó Ernő, Lendvay, Halasi Gyula, Barys Béla és Kiss István. Rendező: Szabó Ernő. Táncekat: Molnár Tivadar és Berta András tanították. A díszleteket Kovall István festette. Karnagy: Matolcsy Zoltán. A **Fekete Péter** minden száma egy-egy sléger. Csupa humor és kacagás. Szenzációs táncok. Gyönyörű kiállítás. Jegyekről a rendkívüli nagy érdeklődésre való tekintettel, ajánlatos előre gondoskodni.

A színház prózai együttese lelkés szorgalommal készül Katona József: **Bánk Bán** című történelmi drámájának bemutatására. Horváth Jenő rendezésében.

Kornevillei harangok című nagyoperett gyönyörű muzsikájától hangosak napok óta a színház zongoratermei, ahol a kitiűnő operett-együttes Planquet örökszép nagyoperettjét máris tanulja.

Minden este háromnegyed 7 órakor és vasárnap délután egynegyed 4 órakor: **Fekete Péter.**

FIGYELEM! A előadások a jelzett időben pontosan kezdődnek! Az előadás megkezdésekor a nézőtéri ajtókat a rendőrség bezárja.

Jegyek elővételben hétköznapokon délelőtt 10-től 1 óráig, délután 4-től 6 óráig, vasár- és ünnepnapokon délelőtt 10 órától fél 1 óráig és délután 4 órától 6 óráig.

Ezúton értesítjük rokonainkat és összes ismerőseinket, hogy

CSOMA IMRE
 23 éves korában, orosz hadműveleti területen hősi halált halt.
 A gyászoló család.
 Teleki-utca 5. sz.

ÖNGYILKOSSÁG. Mincsik János 61 éves nyiredi földműves november hó 19-re virradó éjszaka felakasztotta magát és mire rátaláltak, halott volt. A nyomozás megindult az öngyilkosság okának kiderítésére.

Mindszenty Gedeon: „Ima a pápáért” szavalja Kupe Jancsi.

Ünnepi beszéd, mondja: Kiss Szaléz O. F. M. debreceni ferences plébános.

Reményik Sándor: „Halotti beszéd a hulló falevelekhez”, szavalja: Balázs Ilona.

Dr Schriffert Béla apostoli kormányzó helynök összefoglaló szava.

Sík Sándor: „Alexius a templom előtt beszél a néphez”, szavalja: Hesz Márta.

Pápai himnusz.
 Magyar Himnusz.

folyam, tandíj 45 pengő.

A tanfolyamokra általában azok vehetők fel, akik a 18-ik életévüket betöltötték és büntetlen előéletűek.

A 2. és 3. alatti tanfolyamokra azok vehetők fel, akik a villamosipari előkészítő tanfolyamot sikerrel elvégezték.

A 7. alatti tanfolyamra azok vehetők fel, akik a gőzkazánfűtő és a lokomobil gépkezelői tanfolyamokat már elvégezték.

Az egyes tanfolyamok csak az esetben tarthatók meg, ha arra legalább 25 hallgató jelentkezik. Ezért kívánatos, hogy az érdekeltek minél előbb jelentkezzenek a M. Kir. Állami Gépipari Középsiskola Igazgatóságánál, **Schlauch tér 26. sz. alatt**, ahol a tandíj lefizetése után nyilvántartásba vétetnek.

Nagyvárad, 1943. november 19.

Az Ipartestület Elnöksége.

GYAPJU szövetek, pulloverek, harisnyák **IVÁN** POSZTÓHÁZBAN
 Kossuth Lajos utca 1 (Sas-palota)

A villamosvasút megváltása

Irtja: Dr. KRÜGER JENŐ törvényhatósági bizottsági tag

A városi törvényhatóság legutóbbi közgyűlésén indítványt nyújtottam be a városi villamosvasút megváltása tárgyában. Minthogy ennek a nagyfontosságú kérdésnek nemcsak jogi, hanem sok olyan más oldala is van, amelyekben nem mondhatom magamat szakértőnek: lelkiismeretesen nem tehettem egyenes indítványt a megváltásra, csupán azt kértem, hogy a törvényhatóság tüzze napirendre a város vezetőségéig pedig tanulmányozza s a polgáreggél ismeresse a megváltás lehetőségét, módzatait és kilitásait.

Indítványomhoz a polgármester úr hozzájárult és azt a törvényhatóság is elfogadta. A kérdés tanulmányozása folyamatban van és nemcsak a szakbizottságok elé kerül. Olyan nagyhorderejű és jelentőségű dolgról van azonban szó, hogy azzal nemcsak a város vezetőinek, hanem minden polgárnak foglalkoznia kell s véleményét kell magának alkotnia, mert több millió vagyon átvételéről, tehát több millió teher elvállalásáról is kell határozni, ami minden városi polgár számára vagyonsodást, de eladósodást is jelent ugyanakkor azonban a város jövő fejlődésének is új lehetőségei nyílnak meg. Kívánatos, sőt szükséges tehát, hogy az egész polgárság alaposan megismerje a kérdés minden részletét, alkalmat kell adni mindenkinek, különösen a szakértőknek, hogy nézetüket a nyilvánosság előtt kifejhessék. Nekünk, törvényhatósági bizottsági tagoknak, akik a város javára és terhére dönteni fogunk, annál inkább meg kell ismernünk a polgárság véleményét, mert ezidőszert nem választjuk, hanem kinevezett városatyák vagyunk, amj minket fokozott lelkiismeretességre kötelez és fokozott erkölcsi felelősséggel terheli.

Ez alkalommal röviden azt kívánom tájékoztatni, hogy milyen megfontolások vezettek engem az indítvány megfogalmazására és remélem, hogy a város más talán nálam hivatottabb — polgárai is kifejtik nézetüket és segítségére lesznek azok elhatározásának kialakításában, akiknek ebben a nagyjelentőségű ügyben dönteniük kell.

A város és a vasúttársaság között a szerződés 1903-ban hatvan évre kötött. A város megváltási joga a szerződésben biztosított, még pedig úgy, hogy negyven évig megváltás esetében nemcsak a vasút befektetéseit kellett volna becsértékben átvenni, hanem ezenfelül bizonyos kártérítést is kellett volna fizetni. Most, 1943-ban egy olyan tízéves időszak kezdődött meg, amelyben a megváltás ráfizetés nélkül, becsértékben történhetik. A becsérték nem lehet kevesebb, mint a vasúttársaság által tényleg befektetett összeg. Tíz év múlva az akkori becsértéknek csak 50 százaléka, tizenöt év múlva 25 százaléka kell megfizetni, husz év múlva pedig az átvétel ingyenesen történik. A megváltás előtt kétévi felmondási ezükség.

Első pillanatra természetesen látszik a gondolat, hogy várjunk husz évig, amikor ingyen kapjuk meg a vasutat. Ebben az esetben azonban még husz évig le vagyunk kötve, elvesztjük a husz évi jövedelmet és elhasznált, csekély értékű felszerelést kapunk. A vállalat mindig jövedelmező volt és ha a hátralevő husz év alatt le tudja írni — mert le kell írni — az egész tőkét, akkor a város is le fogja tudni törleszteni az e célra föl-

veendő kölcsönt. A becsérték is változásnak van alávetve; két évvel ezelőtt a megváltás ráfizetéssel is olcsóbb lett volna, mint ma, de legjobban jártunk volna, ha a megváltás akármilyen nagy ráfizetéssel még a román megszállás alatt megtörtént volna. A lemilliók ma nagyon kevés gondot okoznának.

Városunknak ma aránylag kevés adóssága van s az is csak átmeneti jellegű. Így a város a megváltási összeggel való megterhelést, amely legalább egyenlő értékű vagyongyarapodással jár, megbírja. Költségvetési terhet sem jelentene a megváltás, mert azonnal és jól jövedelmező befektetést célozna a kölcsön, míg a legtöbb városi beruházás: tűzoltóaktanya, utépítés stb. közvetlenül nem hoz jövedelmet, tehát az adófizetők terhére történik. Temesvár városának a házikelésében levő városi vasút egyik legjelentősebb jövedelmi forrása, amelynek nagy része volt Temesvár fővárosias fejlődésében.

A város fejlődésének párhuzamosan kell haladnia a közuti vasút fejlődésével. Ez csak úgy lehetséges, ha a vasút a város kezében van, mert két külön tulajdonos nehezen tudja az érdekeket összeegyeztetni, még akkor is, ha a közöttük fennálló viszony a legharmonikusabb. A város eddigi nehézségeiről nem akarok beszélni, de ellentét bármikor keletkezhetik. Például a műegyetem céljaira telket ajánl fel a város, melyet a kormány csak akkor fogad el, ha kiépül oda a villamos vonal. A társaságnak módjában volna, hogy a műegyetem létesítését megakadályozza, hogy elfogadhatatlan kikötéseket tegyen; mert kizárólagos joga mellett a város neki ki van szolgáltatva. De képzeljük el egy olyan város nehézségeit, ahol pl. a világítás, a vízvezeték stb. külön-külön vállalat kezében van. Súlyos hiba volt a városi kéményseprő üzem felosztása is, de ez nem a mi lelkiismeretünket terheli, mert mi a végsőkéig küzdöttünk a fel-

telenségéről meg voltunk és vagyunk győződve.

Meghiúsulhat a megváltás, ha nem kapnánk kölcsönt. Ez azonban csak a kormány jóakaratu engedélyétől függ, mert a pénzforrások telve vannak és sem fedezetben, sem fizetőképességben nincs hiány. Egyébként az átvételre és fizetésre csak a két éves felmondási idő eltelté után kerülhet sor, amikor a normális hitelviszonyok bizonyára helyreállnának.

A megváltás mellett felhozott érvelmet nem tartom csalhatatlannak, sőt magam kérem azok alapos felülvizsgálatát. Egy dolog azonban elvitathatatlan, még pedig az, hogy most, amikor megnyílik a lehetőség a vasút ráfizetés nélkül való megváltására, a megváltáskérdésével foglalkozniunk kell és a törvényhatóságnak kötelessége, hogy gondos mérlegelés, valamint minden komoly vélemény meghallgatása után a város jövője szempontjából annyira fontos kérdésben lelkiismeretes döntést hozzon. Hiszem, hogy a városi sajtó sajtó és más illetékesek véleményének közlésével szintén hozzá fog járulni a közérdekű tárgy megvilágosításához.

Páczay László riportja egy étkezőkocsiról

Vacsora 90 kilométeres sebességgel

— Valahol Nagyvárad és Budapest között, 1943. november hó. —

Már az Alföld közepén rohan az erdélyi gyors. Ütemesen kattognak a kerekek: tatatata—tatatata... A vonat andalító zakatolása sem feledteti a jámbor utas éhségét. Utasunk simit egyet hasán, azután feláll a hársny üléről és az étkezőkocsi felé veszi útját. Az út odáig vagy öt kocsin vezet keresztül. Közben a robogó, ingó vonat jóvoltából megélt egy aranyhajút, ijedt szemű fiatal leányt, bokánrug egy borvirágos orrú, pocakos bácsit, az visszarugja, mire egymásnak pardont nyögnek.

Végül is két kabátgomb nélkül, három kék folttal bokáján bebieg az étkezőkocsiba.

Persze üres hely nincsen. Van viszont orrosiklandozó, szédítő rostélyes állat, olyannyira, hogy utasunk le is szédül, pontosan egy termetes, lorgonos aszonság ölébe. Mire a lorgonos le, az aszonság fel és visszont utasunk le. Így szerzett kényelmes ülőhelyen elterpeszkedik és az asztalra kiteríti a *Haspártiak Hivatalos Közlönyét: az étlapot.*

Akrobat, óh!

Mielőtt az étlap beható tanulmányozásának adná magát, megbámulja a pincéretet. Az egyik itt suhan el mellette. — karján 12 tányér. Kinéz az ablakon és megállapítja, hogy a vonat is épp úgy rohog, illetve jobbra-balra inog, mint dicstelen idejövetelek. És a pincér biztosan jön-megy — tizenkét tányérral, tállal!...

— Szegény Rivele, egyensúlyozó akrobaták királya, ha ezt meglátná, az irigységtől menten megsárgulna — morfondírozik magában utasunk.

Az étlap títka

Azután magához inti egyik libériás egyensúlyozó művészt és bemondja rendelését. Utólag még közli, hogy nincsen húsjegye.

— Ó, kérem nálunk nem kell hús-jegy — feleli a pincér és felsorolja egy hét húsnevet:

Hűtlen: márhahus.

Kedd: vad (öz, nyul stb.)

Szerda: szárnyas.

Csütörtök: sertéshús.

Péntek: hal, (bék, rák).

Szombat: vad és hal.

Vasárnap: szabad választás.

— Ez már igen, — mondja elmerőleg barátunk és akkor cedálkodik el igazán, mikor tudomására hozzák az étlap títka: ma is mindent jegy nélkül szolgálnak fel. Most, a háború ötödik esztendejében szinte páratlan előzékenység — még nemzetközi viszonylatban is — a közellátásügyi kormányzat részéről. Amellett a legizletesebb, osztályon felüli kosztot készítik és szolgálják fel.

Aki 28.000 kilométert gyalogolt vonaton.

Mindent az egyenruhás főúr mondta el. *Megjelenése előkelő, határozott, modora finom, halk és udvarias.* Olyan típus, aki a hangosan reklamáló vendéget lesereli, az ideges, kapkodva sietőt megnyugtatta. Elmondja, hogy tizen-nyolc éve van a *Waggon Lits Társaság* alkalmazásában. A vállalat székhelye Brüsszel, bár francia alapítású. Egyedülálló a maga nemében, mert például a többi vállalat, mint például a német *Mitropa* csak saját országán belül rendelkezik hálókocsin kívül étkezőkocsikkal is.

Továbbiakban kiderül, hogy az étkezőkocsi főpincére jól keres, azonban a szép jövedelem hihetetlenül fárasztó munkát kíván. Egy „lógós” (szabad) napja alatt kiszámította, hogy félnapos szolgálata közben, az ide-odamenés-

sel 18 év alatt kb. 28.000 kilométert tett meg az átlag kilenven kilométer sebességgel azáguló vonaton.

Négy nyelvet tökéletesen, három részben beszélt. Hatásköre és felelőssége kiterjed a konyhára, a személyzetre s magára az egész kocsi. A befolyó napi összeget is ő könyveli. Az újabb gyerevonati szerelvényeknél rendszeresített terméskocsi is a főpincér felügyelte alá tartoznak. *Nyáron a kocsit hűtése nem nagy gond, annál körülményesebb a téli fűtés s a kocsit víztelenítése. De feltűnik az egészséges színű, kerékképző széf.*

Naturszelepek nagymestere most elégedett. A mai napra bevégezte áldásos tevékenységét. Utasunk kedélyesen szóbaeszkedik a szeffel és megkérdi, hogy milyen rémhirt főztek ma ki.

— Rémhirt nem, de töltött karfiolt készítettünk ma eleget. Esemény, hogy a feketekávé nem lett zavaros — új-ságolja lelkesedve.

— A mi feketénk mindig finom illatú, kiváló aromájú, de zavaros. Ugyanis a vonat rázása miatt a legfinomabb, eredeti brazil szemekéből főzött fekete is, az elkészítés után pár perccel már zavaros lesz. Érdekes, hogy semmilyen más ételnek nem árt a vonatrázás — állapítja meg a főszakács.

Elárulja, hogy az étlapnak, a *„Haspártiak Hivatalos Közlönyének”* társzerkesztője. Kettőn a főúrral állítják össze a heti menüt. Figyelembeveszik a háborús időt, bár szabadkezvet kap-

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szep, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.) Polgári szálló — Polgári árak!

Mielőtt

ZONGORÁT venne, eladna, vagy javíttatna, forduljon bizalommal szakemberhez.

Jámbor Antal
zongorakészítő-hangoló
Várady Zsigmond utca 51. szám
Telefon 13-05

tak az élelmiszerek rendelkezése terén. Személyére vonatkozólag hat év múlva nyugdíjba megy és rákospalotai kis kertés házában óhajta kiszellőzni 35 év konyhaszagát.

Közben sűrűnek-forognak a halk hangú, udvarias pincérek.

— Kérek még egy kis barnát!
— Hozzon egy apéritívet!
— Főúr, fizetni... — hangzik innen-onnan.

A vonat egy áterez felett csattog a távolból hunyorognak már Budapest elővárosának szemei.

Utastunk a borsos tokányt a tüzes badacsonyi kéknylet „borsos” számlával egyenlíti ki. Azután kocsiába indul. Közben benéz a konyhába, ahol a kis kukta haragszik az alumíniumlábasra. Sírásra álló szájjal, könnyes szemekkel mutata kötényére, amely mosáskor fehér is volt, jelenleg a heti menü nyomait őri.

— A régi vöröseréz edények jők voltak, súlyuk volt, nehezen mozdultak. Ezek az új, könnyű alumínium edények piszkosak és úgy táncolnak a zötyögő vonat ritmusára, mint Hedri Bandi bábája... Ez még nem volna nagy hiba. A baj a konyharban kezdődik, amikor meglódnak ezek a vacak fazekak és a forró levest, megymás rámlócsán... — panasolja a kékeszemű gyerek-ember.
— Vigasztalás sem használ és pityergéstől hängos a konyha, amely különben tiszta és mintaszerű a felszerelés. Csak hát az alumíniumlábasok...

Lassít a vonat és felsötétlik a Keleti pályaudvar hatalmas kupolacsarnoka...

Megállapították a szaloncukor legmagasabb árát

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Budapesti Közlöny szombati száma közli a közellátási miniszter rendelkezését a szaloncukor forgalmának szabályozásáról. A rendelet szerint a szaloncukornak a karácsonyi időnyben a legmagasabb eladási ára a következő: 1. Izesített selyempapír burkolatú konzum szaloncukor kg-ként 7 pengő 60 fillér. 2. Selyempapír és alumínium burkolatú, izesített, úgynevezett staniolos konzum szaloncukor kg-ként 8 pengő 60 fillér. 3. A legalább 20 százalék nemes anyagot tartalmazó selyempapír és alumínium csomagolású, különleges luxus szaloncukor kg-ként 11 pengő. A nagykereskedői beszerzési árhoz legfeljebb 5 százalék bruttó hasznót, a kiskereskedőihez pedig legfeljebb 25 százalék bruttó hasznót számíthatnak fel. Luxus szaloncukrot csak a közellátási miniszter külön engedély alapján szabad forgalomba hozni és annak mennyisége az 1943 karácsonyi időnyben forgalomba hozott szaloncukor egész mennyiségének legfeljebb 25 százaléka lehet.

Megállapították a nagyváradai „Rádiónap” műsorát

Nagyvárad, november 19. A december 14-iki nagyváradai rádiónap műsorát már megállapította a rádió igazgatósága. E műsor főbb száma a következők:

A 30 millió éves lótuszvirág hazája. Helyszíni közvetítés a Püspök- és a Félixfürdőről.

Szent László király egyháza. Helyszíni közvetítés a székesegyházról és a püspöki palotáról. Vezeti Budinszky Sándor és Dövényi Nagy Lajos.

A nagyváradai római katolikus székesegyház és a református templom harangja.

Krónika-lapok Nagyvárad leveles ládájából. Dr. Hlatky Endre főispán előadása.

A nagyváradai Immaculata énekhar mősora. Vezényli Csiky Gyuláné Schipert Margit. Egyes adás a Református Kulturházból.

A köröspartj Párizs. Helyszíni közvetítés Nagyvárad városából. Vezeti Budinszky Sándor és Dövényi Nagy Lajos.

A nagyváradai államintónókép-ző énekhar. Vezényel Lukács László.

Nagyvárad történelemkönyve. A helyszíni közvetítést a nagyváradai Vár-

ból, a Muzeumból és a káptalani levéltárból, vezeti Dövényi Nagy Lajos.

A nagyváradai városi zeneiskola tanárainak hangversenye.

Nagyvárad fejlődése a hazatérés óta. Dr. Soós István polgármester előadása.

Serecs István szalonzenekara játszik a nagyváradai Ujságró Otthonban. Biharj költők. Nadányi Zoltán, Erdélyi József, Horváth Imre, Sinka István, Békely László, Papp Lajos költeményeiből.

Este operettelőadás a Szigligeti ezínházból. Felvonás közben Tabéry Géza elbeszélését olvassa fel.

Akik Váradról indultak el címmel közvetítés a nagyváradai Ady muzeumból.

A nagyváradai Hoinaposok. Ady. Juhász és Dutka verseiből előad Ónody Ákos.

Papp Julia Nagyváradról elszármazott operatőrnő váradai szerzők műveiből énekel.

Szénási Gusztáv cigányzenekara játszik a Kék Maoskából.

A műsorszámokat részint egyenes közvetítéssel, részint hangrögzítéssel sugározzák, amelyeket december első napjaiban vesznek fel.

Hét és félezer pengő gyűlt össze a 37-esek emlékművére

Nagyvárad városa 5000, Bihar vármegye 2000, Aszód község előljárósa 5, Antoni és Varga Nagyvárad 5, Evangélikus Egyházközség Nagyvárad 5, Kovács Sándor Nagyvárad 10, Nagy József Nagyvárad 3, Szénássy Jenő Nagyvárad 5, Nagyvárad Városi Városi Rt. üzletigazgatósága 50, ifj. Pánzes Lajos Nagyvárad 5, Mateosz száll. iroda Nagyvárad 10, Község Előljáróság Sarkad 10, Kerekes Sándor Nagyvárad 5, Balaskó Ferenc Nagyvárad 10, M. kir. Postaigazgatóság Nagyvárad 38,84, Magyar Tűzharcos Szövetség nagyváradai Főcsoportja 20, Oszlász Jenő és Társa Nagyvárad 5, dr. Könyves Ervin Nagyvárad 5, Breckner Oszkár Nagyvárad 2, dr. Imrik Gusztáv Nagyvárad 4, dr. vitéz Vajda Gábor Nagyvárad 10, Magyar Megújulás Pártja Nagyvárad 30, Várad Malom és Ipar telepek Rt. Nagyvárad 100, Községi Előljáróság Vizesgyán 5, Községi előljáróság Köröszeg 5, Községi előljáróság Bályok 5, Kormos József Nagyvárad 5, Fenecsy Imre Nagyvárad 5, Terje község 10, dr. Barta András Nagyvárad 5, Zámbo Jenőné 1, dr. Krüger Viktor 5, dr. Krüger Jenő 100, Fábian Imre 5, Ónodi Ferenc 5, Juhász István 1, Máthé Ádám 1, Könyv Ferenc 3, Matyas Sándor 1, Benye Péter 1, Torok János 1, Pátkás József 2, Fazekas Ferenc 1, Sipos Sándor 5, vitéz Cserős István 4, Iványi Sándor 3, Zina Lajos 1, Czina Ferenc 1, Kovács Sándor 2, D. Sipos Gyula 4, Jakab István 5, Dóza, Lajos 1, Bodizs Istvánné 4, vitéz Nagy István 2, vitéz Pethő Lajos 4, Kolláthi Károly 2, Szilágyi Lajos 5, dr. Dévald László 2, Halász János 20, Balogh János 1,50, dr. Sággy László 10,

dr. Szediák Ödön 5, dr. Ceete Emil 10, Bieleck József 10, Hajnal József 10, Czákó Lajos 10, Bodó Imre 3, vitéz Balázs Albert 5, Duratex cementgyár 5, Kádár György 5, Viktória cementgyár 5, vitéz Tolvaj Gábor 10, Szabó Jakab 10, dr. Medvigy Ferenc 20, Társi Andorné 2, dr. vitéz Bérczy Endre 5, Kiss Árpád 5, Kádár Géza 10, Erdélyi Leó, számlatörlesztő Pénzváltó Bank Nagyvárad 10, 559. sz. Hadikórház 16,50, Félix-fürdő Igazgatósága 50, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank nagyváradai fiókja 50 pengő. Összesen 7831 pengő 84 fillér. A fenti nemes adakozóknak ez uton hálás köszönetet mond a volt 37-es és 139-es bajtársi alakulat Hósi Emlékmű Bizottsága.

November 28-án nagyjelentőségű díszközgyűlést tart a Kereskedelmi Csarnok

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok mint a Kereskedők Országos Egyesületének tisztségviselője, folyó évi november hó 28-án, vasárnap 17 óra 30 perckor a városbaza nagy tanácstermében tartandó díszközgyűlése nemcsak Nagyvárad keresztény kereskedői között, hanem egész Biharvármegye kereskedői körében igen nagy érdeklődést keltett. A nagyobb kereskedői centrumok, mint Nagyszalonta, Margitta és Berettyóújfalú bejelentették, hogy népes küldöttségben vesznek részt a Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok közgyűlésén.

Bármilyen
Ingtalan
adásvétel, csere vagy bérlet-ügyben bizalommal keresse fel
MEZEI ingatlanforgalmi irodát
Nagy Sándor 19. Telefon: 27-50

Hétfőn nyílik meg a Kereskedői Szaktanfolyam

Nagyvárad thj. városnak és Bihar-megyének a nagyváradai Baross Szövetség keretében tömörült kereskedői tisztelettel értesítjük, hogy kérszünkre Nagyvárad Város Iskolánküüli Népművelési Bizottsága megszervezte a Kereskedők Szaktanfolyamát 12 heti tartalommal, amelyen Ábrahám Ferencné, Györi Ildikó kereskedelmi leányközépsikolai tanárnő 6 órában a kereskedelmi levelezést; Kovács Győző kereskedelmi fiuközépsikolai tanár 6 órában az árukalkulációt és Horváth Lajos kereskedelmi fiuközépsikolai tanár 12 órában a könyvitelt fogják a jelentkezőknek előadni.

A szaktanfolyam 1943 november 22-én, hétfőn 6 órakor nyílik meg két előadással. A beiratkozottak sziveskedjenek pontosan megjelenni a jelzett időben a Baross Szövetség előadótermében, Rákóczi-ut 12. szám, III. emelet. Beiratkozni lehet az előadások megkezdése előtt is. Mivel a tárgyak természete olyan, hogy aki kezdetben nincsen jelen, később nehezen tud együttthaladni a többiekkel, mindenkit a saját érdekében kértünk, hogy már a legelső előadástól kezdve, lehetőleg mulasztás nélkül sziveskedjenek látogatni az előadásokat. Az előadásokhoz szükséges francia vonalzású kereskedelmi ívpapírokat az egyöntetűség megőrzése céljából a Baross Szövetség az összes hallgatóknak beszerzi és önköltségi áron, a helyszínen bocsájtja rendelkezésükre.

A tanfolyam a kereskedők nagy elfoglaltsága miatt december 13-tól január 10-ig szünetelni fog. Az utolsó előadás az első felévben 1944 február 28-án lesz. Megfelelő érdeklődés esetén a tanfolyamot a következő szorgalmi időben (március-május) folytatólagosan újra megszerveztetjük.

A Baross Szövetség Elnöksége.

A közgyűlés fontosságát és súlyát bizonyítja az is, hogy a m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi miniszter is képviseltetni fogja magát és megjelenik a közgyűlésen a Kereskedők Országos Egyesületének országos elnöke, *Halla Aurél* dr. ny. államtitkár és a KOE. főtitkára *Sándor Béla* dr. Amint értesülünk nemcsak a nagyváradai és biharvármegyei keresztény kereskedői vesznek részt a közgyűlésen, hanem a helyi magas hivatalok vezetői és más előkelő funkcionáriusok is bejelentették megjelenésüket.

Tiszta gyapjú takarók érkeztek **BEIER** textil kereskedés, Deák Ferenc-u. 2.

SPORT

Erzsébetnapi uzsonnával fejezte be a NAC a Gamma elleni előkészületeit

Pénteken este, a szokásos játékosnyilatkozattal a labdarúgó sport felel a „Néplap” számára.

Ajtay Gyulánétól afelől érdeklőtünk, hogy szeret-e mérkőzésre járni és hogy ki a kedvence játékos?

— Eleinte nem ismertem a szabályokat és nem tudtam teljesen beleélni magam a játék folyásába, mióta azonban tisztában vagyok a szabályokkal, nagyon tudom élvezni a szép labdarúgást. Minden játékos kedvencem, ha jól játszik, mégis legjobban tetszik Bodola játéka, ha jó formában van.

Ajtay Erzsébet ezeket mondta a labdarúgó sportról:

— Igen kellesz szurkoló vagyok. Minden mérkőzésen kint vagyok. Fontosnak tartom hogy a nagy népszerűségnek örvendő labdarúgó sportban se maradjon el Magyarország a külföldtől. Legjobban szeretem Bodola, Perényi és Tóth III. játékát, bár Tóth Matyi csak a válogatottakon szokott igazán jól játszani.

Neszli Gáspárné így beszél a labdarúgásról:

— Egyetlen mérkőzést sem mulasztok el. Kedvenc játékosom Véscsi és Bodola, bár nagyon nehéz választani a sok jó játékosok közül.

Ezzel a kedves Erzsébet-napi uzsonnával zárult le a NAC Gamma elleni előkészülete. A lelki és fizikai erőnlét láthatólag is kifogástalan. A játékosok bizakodóak, de nem elbizakodottak.

Pénteken este, a szokásos játékosnyilatkozattal a labdarúgó sport felel a „Néplap” számára.

Ajtay Gyulánétól afelől érdeklőtünk, hogy szeret-e mérkőzésre járni és hogy ki a kedvence játékos?

— Eleinte nem ismertem a szabályokat és nem tudtam teljesen beleélni magam a játék folyásába, mióta azonban tisztában vagyok a szabályokkal, nagyon tudom élvezni a szép labdarúgást. Minden játékos kedvencem, ha jól játszik, mégis legjobban tetszik Bodola játéka, ha jó formában van.

Ajtay Erzsébet ezeket mondta a labdarúgó sportról:

— Igen kellesz szurkoló vagyok. Minden mérkőzésen kint vagyok. Fontosnak tartom hogy a nagy népszerűségnek örvendő labdarúgó sportban se maradjon el Magyarország a külföldtől. Legjobban szeretem Bodola, Perényi és Tóth III. játékát, bár Tóth Matyi csak a válogatottakon szokott igazán jól játszani.

Neszli Gáspárné így beszél a labdarúgásról:

— Egyetlen mérkőzést sem mulasztok el. Kedvenc játékosom Véscsi és Bodola, bár nagyon nehéz választani a sok jó játékosok közül.

Ezzel a kedves Erzsébet-napi uzsonnával zárult le a NAC Gamma elleni előkészülete. A lelki és fizikai erőnlét láthatólag is kifogástalan. A játékosok bizakodóak, de nem elbizakodottak.

Pénteken este, a szokásos játékosnyilatkozattal a labdarúgó sport felel a „Néplap” számára.

Ajtay Gyulánétól afelől érdeklőtünk, hogy szeret-e mérkőzésre járni és hogy ki a kedvence játékos?

— Eleinte nem ismertem a szabályokat és nem tudtam teljesen beleélni magam a játék folyásába, mióta azonban tisztában vagyok a szabályokkal, nagyon tudom élvezni a szép labdarúgást. Minden játékos kedvencem, ha jól játszik, mégis legjobban tetszik Bodola játéka, ha jó formában van.

Ajtay Erzsébet ezeket mondta a labdarúgó sportról:

— Igen kellesz szurkoló vagyok. Minden mérkőzésen kint vagyok. Fontosnak tartom hogy a nagy népszerűségnek örvendő labdarúgó sportban se maradjon el Magyarország a külföldtől. Legjobban szeretem Bodola, Perényi és Tóth III. játékát, bár Tóth Matyi csak a válogatottakon szokott igazán jól játszani.

Neszli Gáspárné így beszél a labdarúgásról:

— Egyetlen mérkőzést sem mulasztok el. Kedvenc játékosom Véscsi és Bodola, bár nagyon nehéz választani a sok jó játékosok közül.

Ezzel a kedves Erzsébet-napi uzsonnával zárult le a NAC Gamma elleni előkészülete. A lelki és fizikai erőnlét láthatólag is kifogástalan. A játékosok bizakodóak, de nem elbizakodottak.

Pénteken este, a szokásos játékosnyilatkozattal a labdarúgó sport felel a „Néplap” számára.

Ajtay Gyulánétól afelől érdeklőtünk, hogy szeret-e mérkőzésre járni és hogy ki a kedvence játékos?

— Eleinte nem ismertem a szabályokat és nem tudtam teljesen beleélni magam a játék folyásába, mióta azonban tisztában vagyok a szabályokkal, nagyon tudom élvezni a szép labdarúgást. Minden játékos kedvencem, ha jól játszik, mégis legjobban tetszik Bodola játéka, ha jó formában van.

Ajtay Erzsébet ezeket mondta a labdarúgó sportról:

— Igen kellesz szurkoló vagyok. Minden mérkőzésen kint vagyok. Fontosnak tartom hogy a nagy népszerűségnek örvendő labdarúgó sportban se maradjon el Magyarország a külföldtől. Legjobban szeretem Bodola, Perényi és Tóth III. játékát, bár Tóth Matyi csak a válogatottakon szokott igazán jól játszani.

Neszli Gáspárné így beszél a labdarúgásról:

— Egyetlen mérkőzést sem mulasztok el. Kedvenc játékosom Véscsi és Bodola, bár nagyon nehéz választani a sok jó játékosok közül.

Ezzel a kedves Erzsébet-napi uzsonnával zárult le a NAC Gamma elleni előkészülete. A lelki és fizikai erőnlét láthatólag is kifogástalan. A játékosok bizakodóak, de nem elbizakodottak.

Pénteken este, a szokásos játékosnyilatkozattal a labdarúgó sport felel a „Néplap” számára.

Ajtay Gyulánétól afelől érdeklőtünk, hogy szeret-e mérkőzésre járni és hogy ki a kedvence játékos?

— Eleinte nem ismertem a szabályokat és nem tudtam teljesen beleélni magam a játék folyásába, mióta azonban tisztában vagyok a szabályokkal, nagyon tudom élvezni a szép labdarúgást. Minden játékos kedvencem, ha jól játszik, mégis legjobban tetszik Bodola játéka, ha jó formában van.

Ajtay Erzsébet ezeket mondta a labdarúgó sportról:

— Igen kellesz szurkoló vagyok. Minden mérkőzésen kint vagyok. Fontosnak tartom hogy a nagy népszerűségnek örvendő labdarúgó sportban se maradjon el Magyarország a külföldtől. Legjobban szeretem Bodola, Perényi és Tóth III. játékát, bár Tóth Matyi csak a válogatottakon szokott igazán jól játszani.

Neszli Gáspárné így beszél a labdarúgásról:

— Egyetlen mérkőzést sem mulasztok el. Kedvenc játékosom Véscsi és Bodola, bár nagyon nehéz választani a sok jó játékosok közül.

Ezzel a kedves Erzsébet-napi uzsonnával zárult le a NAC Gamma elleni előkészülete. A lelki és fizikai erőnlét láthatólag is kifogástalan. A játékosok bizakodóak, de nem elbizakodottak.

Pénteken este, a szokásos játékosnyilatkozattal a labdarúgó sport felel a „Néplap” számára.

Ajtay Gyulánétól afelől érdeklőtünk, hogy szeret-e mérkőzésre járni és hogy ki a kedvence játékos?

— Eleinte nem ismertem a szabályokat és nem tudtam teljesen beleélni magam a játék folyásába, mióta azonban tisztában vagyok a szabályokkal, nagyon tudom élvezni a szép labdarúgást. Minden játékos kedvencem, ha jól játszik, mégis legjobban tetszik Bodola játéka, ha jó formában van.

Ajtay Erzsébet ezeket mondta a labdarúgó sportról:

— Igen kellesz szurkoló vagyok. Minden mérkőzésen kint vagyok. Fontosnak tartom hogy a nagy népszerűségnek örvendő labdarúgó sportban se maradjon el Magyarország a külföldtől. Legjobban szeretem Bodola, Perényi és Tóth III. játékát, bár Tóth Matyi csak a válogatottakon szokott igazán jól játszani.

Neszli Gáspárné így beszél a labdarúgásról:

— Egyetlen mérkőzést sem mulasztok el. Kedvenc játékosom Véscsi és Bodola, bár nagyon nehéz választani a sok jó játékosok közül.

Ezzel a kedves Erzsébet-napi uzsonnával zárult le a NAC Gamma elleni előkészülete. A lelki és fizikai erőnlét láthatólag is kifogástalan. A játékosok bizakodóak, de nem elbizakodottak.

RÁDIÓ

VASARNAP, NOVEMBER 21. Budapest I.

- 7.30 Szózat. Reggeli zene.
- 8.15 Hírek.
- 8.30 Öszinte beszéd.
- 9.00 Szórakoztató zene.
- 10.00 Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. Igét hirdet Muraközy Gyula lelkipásztor.
- 11.00 A magdolnavárosi Segítő Szűz Mária kultúrház megáldási ünnepe alkalmából a szentmisét Serédi Jusztinián dr. bíboros hercegprímás pontifikálja. Szentbeszédet dr. Balazs Lajos szervező segédlelkész mond.
- 12.15 Levante műsor.
- 12.55 Budapesti Hangversenyzenekar.
- 13.45 Időjelzés, hírek, vizállásjelentés.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.00 A földművelésügyi minisztérium rádióelőadásorozata.
- 15.45 Táncczene a javából.
- 16.30 Szvatkó Pál előadása.
- 16.45 Berlini állami opera zenekara.
- 16.45 Hírek.
- 17.00 Magyar nóták.
- 17.50 Hangképek a vasárnap sportjáról
- 18.10 Tarka est.
- 19.20 Hírek.
- 19.30 Az én műsorom.
- 20.40 Zilahy Lajos beszél a halászatról.
- 21.00 Mindenből egy keveset.

Budapest II.

- 10.00 Jó reggelt.
- 12.15 A Budapesti Hangversenyzenekar
- 15.00 Magyar Revü Táncczenekar.
- 16.00 Székesfővárosi Zenekar.
- 18.05 Az Operaház előadásának közvetítése.
- 21.35 Magyar-szlovák művészesere.

Kavéházakban és vendéglőkben kérje a "MAGYAR LAPOK"-at.

HÉTFŐ, NOVEMBER 22. Budapest I.

- 10.15 Folyamérők szalonzenekara.
- 11.15 Bonito: Mefisztofele.
- 11.40 Monostory Margit előadása.
- 12.10 Országos Postászenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Farkas Józsa cigányzenekara.
- 15.00 Délutáni muzsika.
- 15.30 László Gyula dr. előadása.
- 16.20 Segesdy Sándor cimbalmozik.
- 17.00 Beszélgetés egy 14 éves repülőgépszerelével.
- 17.15 Szalonötös.
- 17.40 A világitradalom gyöngyei.
- 18.05 Magyar dalok.
- 19.00 Gounod: Faust — balettzene.
- 19.10 Kocsis László előadása.
- 19.25 A rádiózenekar műsorából.
- 20.20 Nagy kortársaink.
- 20.35 Clemens Krauss Budapesten.
- 20.40 Clemens Krauss, a müncheni állami opera főintendánsa vezényli az Operaház zenekarát.

Budapest II.

- 17.30 Academia sacra.
- 20.20 Német nyelvoktatás.
- 20.50 Beszélgetés zenekar.
- 21.40 Barokk muzsika.
- 22.20 Erna Sack műsorából.
- 22.40 Táncczene.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

APRÓHIRDETÉSEK

Adós-vétel

- Télikabát ruhát legjobban vehet, eladhat Molnárnál, Bémer-ter 1. 910
- Bérházak, magánházak, szőlők, telkek eladók. — Torók Ignác-u. 114 magánház. Damjanich-u. 38. (házfűrés), Hattyu-utcán háromszobás magánház 30.000 pengő, stb. Öröklakások 1 és 2 szobások 10—20.000 pengőért. — Kölcsonők kaphatók betáblázásra. Irógépettelést vállalok. Jelinek ingatlaniroda, Tekei-u. 2. Iroda órák kilenctől —kettőig. 110
- Központban négyszobás, komfortos magánház eladó. Gombos Gyula-utca 26. szám. 119
- Jókarban levő bőrkabát középtermre eladó. Árpád vezér-u. 10. 9
- Piőcát magasáron veszek. Érdeklődni vasuti étteremben. 94
- Kis székénykályhát megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek. 75
- Háromnegyedes sötétkék férfi télikabát, jókarban, eladó. Damjanich-u. 37. ajtó 7. 70
- 37-es cipőre teljesen jó állapotban levő sárcipő eladó. Cim a kiadóban. 82
- Cipőmegmunkáló kombináltgép eladó. Gróf Csáky-u. 27. cipőüzem. 93

Betegség miatt sürgősen eladó!

65 kat. hold mindent megteremtő első osztályú birtok Bohar megyében, műút és vasút közelében, 3 szobás tanyai épülettel és mellékhelyiségekkel. Ára 3700 P holdanként. Kizárólagos megbízott WEKERDY iroda, Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 11

Wimpassing sárcipő, 31-es, jó állapotban eladó. Rimanóczy-u. 14. fidsz. 1. szám. 96

Rummyt megvételre keresünk Ipartestület Mezey Mihály-utca 4. hátul az udvarban Meggyessy István gondnok.

Eladó egy nyolchónapos süldő. Szent József-u. 5. 119

Kombináltszoba, konyha, rekamer eladó. Verő asztalos, Kapucinus-u. 11. 725

30 hektoliteres és különböző boroshordók eladók. Érdeklődni Thal Kálmán-u. 3. 117

Rádió 3 + 1 eladó. Kölcsey Ferenc-u. 10. 99

2000 ócska téglát és építkezésnél vízszamaradt ablakok, ajtók, gerendák, 2 nagy takaréktűzhely eladó. Nagy Sándor-u. 5. sz. 98

Angoraszórt, gubancot, bármilyen mennyiséget veszek. Székely, Kapucinus-u. 11. 97

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, moly és mindennemű fergek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 313

Brandisz magánnyomozó iroda nyomoz, megfigyel, informált, Nagyvárad, Hodossy-u. 30. 112

Kötők, horgolók, alakítók, javítók, gyermekmakkot, szvettert, pullover, kesztyűt, turbánt, sálát, Bontott szvettert, harisnyát ujjá átkötők. Bodáné kézimunkázlete. Kossuth-u. 18. 79

Varrógépjavitás egy évi felelősséggel Jakab műszerésznél, Kossuth-u. 5. Telefon 23—30. 63

Kavéházakban és vendéglőkben kérje a "MAGYAR LAPOK"-at.

Jólmenő fűszerüzlet betegség miatt átadó, esetleg házzal együtt eladó. Cim a kiadóban. 109

Bőrkesztyű alakítást, javítást vállalom, használt bőrkesztyűjét kombináltassza angorával. Gáborné, Pável-u. 18. II. em. 114

Elcserélném 1 szobás komfortos lakószobát magánházzal, vagy 3 szobás lakással. Cimet a kiadóba kérek. 108

Allást nyee

LAPKIHORDÓKAT azonnali belépésre felvesszünk. Jelentkezni lehet a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Képzett és hosszabb laboratoriumgyakorlattal bíró vegyész (vegyésznöt) keresünk azonnali belépésre. Ajánlatokat eddigi működés és fizetési igény megejtésével a Vegyi. és Élelmiszeripari r. t.-hoz, Nagyvárad, Anyos Pál-u. 2—6. kérünk. 91

Szabó segédet felveszek. Végső, Teleki Pál-u. 47. 104

Önálló varrolányok, kezlányok és tanulók fizetéssel felvételnek. Szabó szalon, Bémer-ter 3. 103

Szobaleányt hosszabb gyakorlattal, 160 pengő fizetéssel, lakással keresek Parkszállón. 102

Cukrázségédet, szaloncukorka készítő és csomagolóleányokat felvesz Mignon Csokoládéház, Szaniszló-utca 2. sz. 101

Diótörök felvételnek Kapisztrán J.-u. 12. volt Vámbáz-u. 2. 100

Jól főző mindenest azonnalra keresek gyermektelen házaspár vidékre. Mikszáth Kálmán-utca 22. szám. Jelentkezni lehet vasárnap délután. Vajna, 107

Kifutó fiút felvesz Damó fűszeres, Lukács György-utca 1. sz. 92

Mindenes jólfőző női fiatal házaspár keres vidékre. Cim Rudolf Mosee hirdetőirodába, Rákóczi-u. 2. Bazarépület.

Megbízható mindenest esetleg bejárónő jó bizonyítvánnyal felvételnek. Szaniszló-utca 6. 118

Jó fizetéssel mindenest főzőnőt felveszek Cseuzné, Váradi Malom Ipartelepek, Kocsán János-u. 21. 120

Megbízható mindenest vagy bejárónőt keresek Földessy Sándorné, Szaniszló-u. 33. 105

Allást keres

Öskeresztény nyugdíjas községi vezetőgyező 22 évi közszolgálati iróval, zetesben, könyvelésben, számlálásban, adó, kataszteri, telekkönyvi, O. M. ügyekben, gépirásban gyakorlattal magánvállalatnál állást keres. „Komoly munkacér” jellegre a kiadóba. 11b

Irodai gyakorlattal IV. középkoliat végzett komoly urileány állást keres. Cimeket a kiadóba kér.

Öskeresztény cipőkereskedő segéd, ki magyar, német, román és szerb nyelven beszél, ideiglenes gépkocsivezető igazolvánnyal, elhelyezkedést keres bármilyen alkalmazásba. Cimeket a kiadóba kér. 88

Öskeresztény 5000 pengő kaucióval bizalmi állást keres. Cimeket „Pénztárnok” jellegre a kiadóba kér. 116

Oktatás

Szabó Ferenc GYORSIRÓ, és GÉPIRÓISKOLÁJA, Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szám 3329/1941—42.) Vidékieknek vasúti kedvezmény. Telefon: 29—78.

Elveszett

Elveszett Spelák Mihály névre szóló kenyérgyár a pótgégyvel együtt. Kérem a becsületes megtalálót, adja be a kiadóhivatalba. 112

Elveszett özv. Müller Jánosné Szent Anna-u. 42. kiállított petróleumjegy. Becsületes megtaláló hozza fenti címre jutalmat kap. 111

KIADÓTULAJDNOS:

szent László-nyomda R. T.

A szerkesztésért felel: Dr. Paál Árpád főszerkesztő. A kiadásért felel: Dr. Virág Jeromos igazgatója. Szent László-nyomda R. T.

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén Nagyvárad, Szilágyi Pál-utca 8. szám